

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра української мови, літератури та методики навчання

«Допущена до захисту»

Завідувач кафедри
Лілія РУСКУЛІС

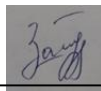
«25» листопада 2025 р.

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

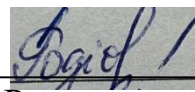
на тему:

**«Вивчення індивідуального стилю Олеся Берdnика: методико-
літературознавчі аспекти»**

Виконала: здобувачка вищої освіти
VI курсу, групи 6711м
спеціальності 014 Середня освіта.
(014.01 Українська мова і література)

Тетяна ЗАГВОДСЬКА
Керівник: к. філ. н., доц.

Інна РОДІОНОВА
Рецензент: к.пед.н., доц.

Ольга МХИТАРЯН

Миколаїв - 2025 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА
МАКАРОВА
Філологічний факультет**

Кафедра української мови, літератури та методики навчання

Спеціальність 014 «Середня освіта» спеціалізація 014.01 «Українська мова і література»

Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Освітня програма УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Гарант освітньої програми
Лілія РУСКУЛІС**

«01» жовтня 2024 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»**

Студентці Загводській Тетяні

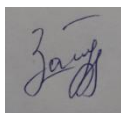
(Прізвище, ім'я, по батькові)

- 1. Тема роботи:** «Вивчення індивідуального стилю Олеся Бердника: методико-літературознавчі аспекти»
Керівник роботи Родіонова І.Г.
Затверджені наказом ректора № 1230-УЧ від 16.10.2025
- 2. Термін подання роботи:** 10.12.2025 р.
- 3. Вихідні дані по роботі:** дослідити індивідуальний стиль Олеся Бердника
- 4. Перелік питань, що підлягають розробці (найменування розділів)**
 1. Індивідуальний стиль письменника: наукові засади вивчення;
 2. Методична система аналізу індивідуального стилю Олеся Бердника за романом «Зоряний корсар»;
- 5. Перелік презентаційних матеріалів:**
- 6. Дата видачі завдання** 01.10.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми випускної кваліфікаційної роботи, укладання бібліографії за обраною темою; опрацювання наукової і навчальної літератури за обраною темою	до 1.10.2024 р.	Виконано
2.	Укладання плану-проспекту роботи.	до 10.11.2024 р.	Виконано
3.	Збирання, аналіз, систематизація фактичного матеріалу до досліджуваної теми	до 31.12.2024 р.	Виконано
4.	Написання тексту «Вступу»	до 10.02.2025 р.	Виконано
5.	Написання тексту 1 розділу	до 30.04.2025 р.	Виконано
6.	Написання тексту 2 розділу	до 15.06.2025 р.	Виконано
7.	Написання загальних «Висновків»	до 31.07.2025 р.	Виконано
8.	Подання чернетки повного тексту роботи керівникові. Доопрацювання тексту роботи згідно з зауваженнями керівника	до 20.08.2025 р.	Виконано
9.	Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи	11.11.2025 р.	Виконано
10.	Доопрацювання повного тексту, подання оформленої за чинними вимогами випускної кваліфікаційної роботи на кафедру української мови, літератури та методики навчання.	до 25.11.2025 р.	Виконано
11.	Отримання відгуку керівника	25.11.2025 р.	Виконано
12.	Отримання рецензії	25.11.2025 р.	Виконано
13.	Подання повного пакету документів, що супроводжують дипломну роботу	10.12.2025 р.	Виконано
14.	Отримання допуску випускної кваліфікаційної роботи до захисту	25.11.2025 р.	Виконано

Студент

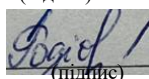

(підпис)

Загвудська Тетяна Олегівна

(ПІБ)

Керівник роботи

(підпис)

Родіонова Інна Григорівна

(ПІБ)

Анотація

Кваліфікаційна робота присвячена всебічному дослідженню індивідуального стилю Олеся Бердника та особливостей його вивчення у методико-літературознавчому контексті. У роботі проаналізовано філософсько-культурологічні засади творчості письменника, окреслено ключові літературознавчі характеристики його авторської манери та визначено психолого-педагогічні умови, що забезпечують ефективність опрацювання індивідуального стилю студентською молоддю. Особлива увага приділена методичній системі аналізу роману «Зоряний корсар», на основі якого розроблено навчальну модель формування літературознавчої компетентності. Дослідно-практичний етап роботи продемонстрував результативність упроваджених методичних підходів та їх значення для розвитку аналітичного та критичного мислення студентів. Матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути використані у процесі викладання української літератури, у курсах з методики навчання літератури та в подальших літературознавчих дослідженнях.

Ключові слова: *індивідуальний стиль, авторська манера, «Зоряний корсар», методика навчання літератури, літературознавча компетентність, студентська аудиторія.*

Abstract.

This qualification thesis is devoted to a comprehensive study of the individual style of Oles Berdnyk and the methodological and literary approaches to its analysis. The research explores the philosophical and cultural foundations of the writer's work, outlines the key literary features of his authorial manner, and identifies the psychological and pedagogical conditions necessary for effectively studying an individual writing style within the student environment. Special attention is given to the methodological system for analysing Berdnyk's novel *"The Stellar Corsair"*, which serves as the basis for developing an educational model aimed at enhancing students' literary competence. The experimental stage of the study demonstrated the effectiveness

of the proposed methodological approaches and their contribution to the development of students' analytical and critical thinking skills. The findings of this thesis can be applied in the teaching of Ukrainian literature, in methodology courses for literature education, and in further literary research.

Keywords: individual style, authorial manner, *The Stellar Corsair*, literature teaching methodology, literary competence, student audience.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ ПИСЬМЕННИКА: НАУКОВІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ.....	11
1.1. Філософсько-культурологічний контекст вивчення авторського стилю	11
1.2. Літературознавчі основи індивідуального стилю письменника	19
1.3. Психолого-педагогічні передумови вивчення індивідуального авторського стилю студентською молоддю	29
Висновки до розділу 1	42
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНА СИСТЕМА АНАЛІЗУ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ОЛЕСЯ БЕРДНИКА ЗА РОМАНОМ «ЗОРЯНИЙ КОРСАР»	45
2.1. Методичні умови вивчення індивідуальної манери Олесь Бердника у вищій школі	45
2.2. Навчальна модель формування літературознавчої компетентності студента у процесі дослідження індивідуального стилю Олесь Бердника	56
2.3. Ефективність дослідного навчання студентів	71
Висновки до розділу 2	82
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі зростає потреба у формуванні критично мислячої, етично відповідальної особистості. Література, зокрема художні тексти з філософським наповненням, відіграє важливу роль у розвитку духовного потенціалу студентів. У цьому контексті творчість О. П. Бердника вирізняється не лише своєю художньою своєрідністю, а й глибинним етичним і світоглядним змістом, що сприяє формуванню вміння аналізувати, співпереживати та здійснювати моральний вибір.

Актуальність дослідження зумовлена зростаючим інтересом до постаті О. П. Бердника як непересічного письменника-фантаста, філософа й культурного діяча, а також потребою сучасної освіти у глибшому методико-літературознавчому осмисленні його індивідуального стилю. У контексті національного відродження, гуманізації освітнього процесу та розвитку критичного мислення студентської молоді важливо звернутися до творчості митців, які репрезентують цілісний світогляд і здатні формувати в аудиторії філософсько-естетичні орієнтири. Індивідуальний стиль О. П. Бердника, синтезуючи унікальні культурологічні, футурологічні, міфопоетичні та екзистенційні виміри, є надзвичайно продуктивним матеріалом для літературознавчого аналізу й навчального моделювання.

У системі підготовки майбутніх філологів та вчителів української мови й літератури одним із актуальних завдань є розвиток літературознавчої компетентності через аналіз художніх стилів, зокрема таких, що поєднують філософське осмислення буття з жанровою багатошаровістю. Саме тому вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника на матеріалі роману-феєрії «Зоряний Корсар» має не лише літературознавче, а й методичне значення.

Теоретичну основу дослідження становлять праці сучасних українських науковців: М. Верман [13], С. Олійник [56, 57, 58, 59, 60], Т. Метельової [50, 51], О.

Глінчевської [17], К. Комісаренко [36], І. Гречаник [21, 22], Н. Головченко [18], Л. Маркуляк [47], а також фахові джерела з методики навчання літератури й теорії індивідуального стилю (С. Стиркіна [71], Л. Рудницька [64], І. Білоус [11], Т. Марченко, О. Писарева [29] та ін.). У центрі уваги – поняття ідіостилю, жанрово-стильові особливості фантастичного дискурсу Бердника, психолого-педагогічні підходи до аналізу літературного тексту у вищій школі.

Метою дослідження є обґрунтування, розробка та апробація методичних підходів до вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти філологічного профілю.

Відповідно до поставленої мети визначені наступні **завдання дослідження**:

1. Визначити філософсько-культурологічні основи аналізу індивідуального стилю митця.
2. Розкрити літературознавчі підходи до вивчення авторського стилю як наукової категорії.
3. Обґрунтувати психолого-педагогічні умови ефективного засвоєння студентами ідіостилю письменника.
4. Вдосконалити методичні умови вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника у вищій школі.
5. Побудувати навчальну модель формування літературознавчої компетентності студентів на основі аналізу роману «Зоряний Корсар».
6. Визначити ефективність впровадження дослідного навчання у формуванні аналітичного мислення студентів.

Об’єкт дослідження – процес вивчення індивідуального стилю письменника у вищій школі.

Предмет дослідження – методико-літературознавчі засади аналізу індивідуального стилю О. П. Бердника у контексті формування літературознавчої компетентності студентів.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань використані наступні методи наукового пошуку, зокрема, теоретичний аналіз наукових джерел дозволив узагальнити підходи до поняття ідіостилу в літературознавстві та методиці викладання; літературознавча інтерпретація застосована для осмислення художнього тексту в аспекті філософських, жанрових і стилістичних домінант; педагогічне моделювання дало змогу створити навчальну модель вивчення стилю письменника, адаптовану до потреб сучасної філологічної освіти; експериментальне дослідження проведено для перевірки ефективності запропонованих методичних рішень; контент-аналіз допоміг виявити частотність і функціонування ключових образів, символів та стилістичних прийомів у творах Олеся Бердника; методом компонентного аналізу встановлено лексичні, граматичні та синтаксичні одиниці, які є важливими ознаками ідіостилу; методом стилістичного аналізу було здійснено їхню обробку.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці авторської моделі вивчення ідіостилу письменника на прикладі творчості Олеся Бердника з акцентом на методиці інтеграції культурологічного, філософського та жанрового підходів. Виявлено освітній потенціал фантастичного тексту в розвитку літературознавчої компетентності студентів.

Теоретична значимість роботи полягає в уточненні концептуального змісту поняття «індивідуальний стиль» у зв'язку з філософсько-художніми, жанровими та мовно-стилістичними особливостями творчості О. П. Бердника. У роботі також розкрито потенціал художнього тексту як засобу інтеграції філософських і педагогічних категорій у навчальний процес.

Практичне значення одержаних результатів зумовлене актуальністю теми й полягає у створенні моделі літературного заняття за твором О. П. Бердника, системи методичних завдань для формування аналітичного мислення студентів, а також у розробці авторських підходів до викладання матеріалу з урахуванням

сучасних тенденцій освіти (інтердисциплінарність, проблемне навчання, герменевтичний підхід).

Апробація. Основні положення та результати дослідження висвітлено на засіданні кафедри української мови, літератури та методики навчання; апробовані у формі наукових тез, поданих до участі в XI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Тенденції розвитку філологічної освіти в контексті інтеграції у європейський простір» (тема доповіді: «Мовні особливості прози Олеся Бердника та їх роль у дослідженні його стилю» (24-25 квітня 2025 р. м. Миколаїв). Тези опубліковано у збірнику матеріалів студентської науково-практичної конференції (Тенденції розвитку філологічної освіти), що підтверджує наукову новизну, практичну значущість та актуальність проведеного дослідження; Основні положення, теоретичні висновки та практичні результати дослідження були апробовані у ході участі в III Міжнародній науково-практичній конференції «Innovations of modern science and education» (28–30 листопада 2025 р. м. Ванкувер). Матеріали дослідження представлено у вигляді доповіді та опубліковано у статті «Методичні аспекти аналізу індивідуального стилю Олеся Бердника (на матеріалі роману «Зоряний корсар»)), де було висвітлено структурні підходи до вивчення авторської манери письменника, особливості його художнього мислення, специфіку композиційних рішень та методичні орієнтири для застосування у процесі літературознавчого аналізу твору в закладах освіти.

Структура кваліфікаційної роботи: вступ, два розділи з висновками до кожного з них, загальні висновки, список використаних джерел (77 позицій), додатків.

Загальний обсяг – 93 сторінок, з них основного тексту – 81 сторінка.

РОЗДІЛ 1.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ ПИСЬМЕННИКА: НАУКОВІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ

1.1. Філософсько-культурологічний контекст вивчення авторського стилю

У літературознавчому дискурсі XX–XXI століть відбулися суттєві зрушення у розумінні поняття «авторський стиль». Його більше не обмежують лише до мовно-стилістичних або формально-естетичних характеристик, а розглядають як феномен, що формується на перетині особистісного світогляду письменника, філософських переконань, культурних кодів і ментальних матриць. Відтак, актуальним постає питання вивчення авторського стилю у філософсько-культурологічному контексті, який дозволяє інтерпретувати індивідуальну манеру письменника як репрезентацію епохи, етнонаціональної традиції та гуманітарної картини світу [27].

У сучасному гуманітарному дискурсі поняття «індивідуального стилю» дедалі частіше осмислюється не як суто формальна категорія, а як глибоко інтегрований феномен, що поєднує світоглядно-філософські, культурні й естетичні засади. Згідно з теоретичною позицією П. Гриценка [25], стиль слід розглядати як індивідуальний ідіолект – мовно-естетичну форму буття автора, яка є не лише засобом самовираження, а й способом комунікації глибинних сенсів, ідеологем, духовних настанов. У такому розумінні стиль виходить за межі риторичних конструкцій і стає способом філософського бачення світу.

Цей підхід особливо продуктивний у контексті дослідження індивідуального стилю О. П. Бердника – автора, чия літературна ідентичність формується на перетині містики, філософії, наукової фантастики, космізму й українського національного міфу. Його письмова манера виходить за межі традиційного художнього письма і постає як цілісна форма вияву світоглядної системи. Інакше

кажучи, стиль О. П. Бердника функціонує як багатфункціональний культурний код – простір, де естетичне трансформується у філософське, а художнє слово стає каналом трансцендентної комунікації. Саме тому його тексти не лише емоційно-виразні, а й світоглядно насичені, містять в собі релігійно-етичний пафос, що апелює до національної ідентичності, духовного відродження й космічної перспективи людства.

Таке осмислення стилю дозволяє інтерпретувати творчість О. П. Бердника як унікальний випадок трансдисциплінарного літературного явища, у якому поєднуються художнє слово, філософське одкровення та містичний досвід. Його індивідуальний стиль стає своєрідною мовою духовної ініціації читача, вимагаючи не лише естетичної рецепції, а й екзистенційного співпереживання. У цьому сенсі О. П. Бердник постає не просто як письменник, а як культурний медіатор між людською і космічною свідомістю, що транслює у художній формі ідеї морального оновлення, цивілізаційного прориву та внутрішнього преображення особистості.

Саме тому стиль письменника набуває метафізичного статусу – він не просто описує вигадані події або символізує реальні явища, а транслює нову духовну парадигму. Центром цієї парадигми є Людина – не абстрактна одиниця чи біологічний вид, а космічна істота, що перебуває у вічному духовному русі, у нескінченному прагненні до внутрішнього вдосконалення та пізнання Вищого. У цьому контексті авторський стиль О. П. Бердника виступає своєрідною текстовою проєкцією його віри у Всесвіт, що має моральний сенс, у майбутнє, яке повинне бути не лише технічно досконалішим, а духовно вищим за минуле [41].

Філософська основа творчості О. П. Бердника глибоко вкорінена в ідеї ноосфери – концепції, що була розвинута В. Вернадським, П. Тейяром де Шарденом, а згодом трансформувалася в українській гуманітарній традиції. На думку І. Гречаник, у фантастичних романах Бердника ноосфера постає як багатовимірний хронотоп, у якому індивід здійснює духовне самоствердження, а простір набуває символічної трансцендентної функції [21].

У дослідженні Г. Файзулліної підкреслюється, що О. П. Бердник створює концепцію «космічного гуманізму», у якій художній твір постає як провідник між індивідуальною свідомістю та універсальними енергіями Всесвіту. У такому контексті стиль автора набуває метафізичної наснаженості, а метафора й символ перетворюються на інструменти космічного одкровення [74]. І. Гриньох трактує твори О. П. Бердника як пророчі філософські притчі, що поєднують християнську есхатологію з утопічною вірою в потенціал людського духу. Згідно з його висновками, письменник не лише розробляє нову модель мислення, а й укорінює її в національну традицію духовного відродження [23].

Таким чином, філософські джерела стилю О. П. Бердника – це не лише ідеї ноосфери чи трансгуманізму, а й глибока міждисциплінарна взаємодія з релігієзнавством, етикою, антропологією й міфопоетикою. Це формує стиль, у якому літературний текст є простором філософського сходження.

Культурологічний вимір стилю О. П. Бердника нерозривно пов'язаний із архетипною природою його художніх образів. Дослідження О. Глінчевської доводить, що письменник активно переосмислює міфологеми українського фольклору, трансформуючи їх у моделі космогонічного мислення. Символіка прадавніх уявлень про світобудову – боротьбу світла й пітьми, жертвність героя, циклічність часу – адаптована до футурологічного жанру, де образи не лише функціональні, а й архетипові [17]. Відтак, кожен персонаж у його творах – це не просто фігура, а носій ідеї: Прометей – це жертвна істота знання, Корсар – революціонер духу, Дитя Світла – ідеал оновленої людини [58].

Ці образи не існують у стилі О. П. Бердника як декоративні або другорядні – вони утворюють системну символіку, яка структурує наратив і виступає культурним кодом, що зчитується на рівні колективного несвідомого. Завдяки цьому стиль письменника набуває ознак культурної матриці – складної структури, що акумулює уявлення про космос, націю, людство, місію та сенс буття. Кожне

стилістичне рішення – від жанрового вибору до лексичної структури – працює на розкриття цієї матриці.

У цьому контексті цілком логічним виглядає твердження Т. Метельової про поліфонічність структури романів О. П. Бердника. Вона наголошує, що твори письменника побудовані за принципом багаторівневого тексту, у якому реальний, пригодницький, філософський, метафізичний і містичний рівні існують одночасно й взаємоперетинаються [50]. Це створює новий тип прози – так звану «космічну прозу», де поєднуються елементи сакральної літератури, наукової фантастики, апокрифічного Євангелія та містичної поезії. Саме на перетині цих регістрів і народжується стиль, що не має аналогів у класичній чи модерній українській літературі.

Змістовна багатошаровість відтворюється також у мовній структурі тексту. Як зазначають літературознавці Смаглій І.В., мовлення персонажів у творах О. П. Бердника часто набуває декларативного, пророчого характеру. Воно формулюється у вигляді одкровень, афористичних формул, моральних імперативів. Такі фрази не є побутовими або характерологічними – вони виконують світоглядну функцію, транслують авторську етичну доктрину. У цьому контексті, за спостереженням дослідників, слово у творах О. П. Бердника – це не засіб опису, а спосіб одкровення, засіб духовного пробудження читача [70]. Його художнє слово набуває сакральних функцій: воно виконує роль обряду, ініціації, причастя. Читач, вступаючи у взаємодію з текстом, не просто дізнається про вигаданий світ, а проходить символічний шлях – шлях внутрішньої трансформації. Саме ця особливість стилю вирізняє О. П. Бердника серед інших письменників-фантастів, адже його творчість не зосереджена на технічних або сюжетних новаціях, а на духовному потенціалі слова як енергії істини.

Важливу роль у формуванні філософсько-культурного контексту відіграє також жанрова природа творів О. П. Бердника. Як зауважує Т. Бовсунівська, жанрова модифікація роману у фантастиці часто набуває ознак утопії,

філософського есе, метафоричного Євангелія – і саме такі риси ми бачимо в «Зоряному корсарі», «Шляху титана», «Дітях Безмежжя» [12]. У цьому жанровому гібриді стиль письменника виступає як метод світоглядного моделювання.

Дослідниця С. М. Олійник у своїх багатоаспектних студіях приділяє особливу увагу виявленню філософської антиномічності як фундаментальної риси авторського стилю О. П. Бердника. Йдеться про те, що його художнє мислення ґрунтується на постійному зіставленні протилежностей: світло і пільма, розум і серце, технократизм і духовність, наука і віра [58, 59]. У таких дихотоміях розгортається не лише сюжетна тканина твору, а й конструється глибинна філософська модель світу, у якій вибір не є механічним, а завжди моральним, трансцендентним, екзистенційним.

Особливо виразно ці антиномії простежуються в романах «Зоряний корсар» і «Діти Безмежжя», де головні герої стикаються з фундаментальними викликами буття, що вимагають не стільки раціональної відповіді, скільки внутрішньої ініціації. Світло у О. П. Бердника – це не лише метафізичне начало, а й активний етичний чинник, що втілюється у свідомості героя, здатного на самопожертву заради загального блага. Його протилежність – пільма – уособлює не просто зовнішнє зло, а й внутрішню слабкість, страх, байдужість. Така опозиція не лише задає конфлікт, а й сприяє еволюції персонажа, трансформації його духовного профілю.

Особливістю стилістики О. П. Бердника є напружене співіснування ідеологічних, філософських та поетичних пластів, які формуються на ґрунті численних антиномій – раціонального й містичного, людського й космічного, екзистенційного страху й духовного піднесення. У структурі роману «Зоряний Корсар» ці полюси реалізуються через композицію, образну систему й мовну організацію тексту. Як відзначає С. М. Олійник, до найхарактерніших стилістичних засобів О. П. Бердника належать синтаксичні паралелізми, що відтворюють внутрішню симетрію антиномій, а також повтори, анафори,

риторичні звертання – все це формує ритм одкровення, надає прозі літургійного звучання, наближає її до молитовного медитативного тексту [58].

Такі художні засоби не тільки підсилюють семантичну насиченість тексту, а й створюють ефект вербального ритуалу, що занурює читача в атмосферу духовного зростання героя. Особливо виразною ця ритмічна симетрія стає у фрагментах монологів Корсара, які можна розглядати як самодостатні афористичні формули – декларації духовного бачення людини нового типу. Саме це ритмічне структурування сприяє утворенню специфічної поетики О. П. Бердника, яку дослідниця Метельова кваліфікує як «поетику ініціації» – структуру, в якій текст функціонує як символічний обряд переходу від емпіричного до трансцендентного [50].

Разом з тим, важливо зауважити, що стиль О. П. Бердника – не константний об'єкт, а динамічна система, що набуває нових вимірів у різних історико-культурних координатах. Зокрема, сучасні підходи пропонують прочитання стилю О. П. Бердника крізь призму трансгуманізму, постгуманізму, космізму та футурософії. Наприклад, у статті А. Толкачової «The Phenomenon of the 'Superhuman' in Oles Berdnyk's "The Star Corsair"» авторка трактує образ головного героя як втілення постбіологічної людини, котра символізує розрив із класичною антропологією і перехід до ноогенетичної стадії еволюції людства [80].

Такий підхід є показовим, адже він демонструє, що стиль О. П. Бердника можна осмислювати не лише як сукупність індивідуальних естетичних рис, а як культурну парадигму – гнучку, поліфонічну, відкрите тіло ідей майбутнього. Це підтверджують і дослідження І. Гречаника, який вказує на хронотопну багатосуб'єктність роману, де одночасно функціонують різні точки зору, наративні голоси, світоглядні системи [21]. У такому контексті стиль О. П. Бердника набуває ознак поліфонічного космосу, а його романна форма – стає медіумом не лише індивідуального, а й цивілізаційного голосу.

Підсумовуючи, слід зазначити: розгляд стилістичних прийомів О. П. Бердника неможливий без урахування їхньої семіотичної та філософської багатовимірності. Вони функціонують як інструменти ідеологічного й духовного прориву, втілюючи не лише індивідуальний стиль, а й масштабну футурософську програму – заклик до нового способу мислення, нової антропології, нового світорозуміння.

Цей погляд резонує з ідеєю стилю як етичної програми. У творчості О. П. Бердника художнє слово виконує не лише естетичну, а насамперед духовно-етичну функцію. Саме тому його стиль можна розглядати як втілення моральної філософії – словесного учення про добро, свободу, гідність і відповідальність. Іван Гриньох, аналізуючи місію О. П. Бердника в українській культурі, називає його харизматиком, який не просто створював тексти, а транслиував крізь них життєву доктрину – віру в людину як носія вищого сенсу [23]. У цьому сенсі стиль письменника постає пророчим інструментом, механізмом одкровення, за допомогою якого автор веде читача до трансформації себе і світу.

Паралельно з цим важливо розуміти, що стиль О. П. Бердника був і залишається відповіддю на виклики свого часу. У період радянської цензури, політичного тиску й ідеологічної уніфікації, його стиль письма набуває особливої складності, багатозначності та алегоричності. Як зазначає Т. Андрейчук, письменник майстерно маскував опозиційність своєї думки під символізм, містику, міфотворення. Стиль стає способом опору – інтелектуального, культурного, духовного [1]. О. П. Бердник не закликає до боротьби зовнішньої – він активізує внутрішній потенціал людини, вимагає від читача мислити, розрізняти, співчувати, долати страх і пасивність.

У цьому вимірі стиль письменника можна порівняти з культурним шифром, у якому за допомогою фантастичних декорацій, позачасових подій, гіперболізованих образів транслиуються цілком конкретні ідеї: про незалежність мислення, про значення духовної свободи, про гідність як ключову цінність буття.

Таким чином, стиль О. П. Бердника не лише передає зміст – він сам є змістом, втіленням філософії у слові, знаку, ритмі, інтонації.

У процесі аналізу філософсько-культурологічного контексту стилю О. П. Бердника доцільно узагальнити основні філософські концепти, культурологічні домінанти та стилістичні прийоми, які формують ідейне та художнє ядро його творчості. Зробимо порівняльно-узагальнюючу таблицю 1.1, що відображає ключові складники індивідуального стилю письменника в зазначеному контексті.

Таблиця 1.1

Філософсько-культурологічні домінанти авторського стилю О. П. Бердника

№	Елемент стилю	Філософський зміст	Культурологічне підґрунтя	Приклади реалізації у творах
1	Концепт Людини як космічної істоти	Ідея ноосфери, еволюційного духу	Український бароковий гуманізм, інтуїтивний космізм	«Зоряний корсар», «Шлях титана»
2	Образ світла як сакрального коду	Світло як абсолютна істина, моральна вертикаль	Християнська міфологема, сонячна символіка	«Діти Безмежжя», «Подорож до себе»
3	Антиномія розуму і серця	Духовно-раціональний дуалізм	Фольклорна опозиція логосу й інтуїції	«Зоряний корсар», «Діти Безмежжя»
4	Герой як провидець	Особистість як носій метафізичної місії	Культурна традиція народного пророка	«Камертон душі», «Золоті ворота»
5	Міфопоетика	Оновлений космогонічний міф	Архаїчні сюжети у постмодерному форматі	«Вогненне коло», «Кристал росту»
6	Мова як пророча структура	Слово — інструмент істини та духовного зцілення	Біблійна риторика, поетика одкровення	Усі твори, особливо публіцистика

Джерела: [14, 18, 32, 38, 39, 44, 45, 46, 57]

Стиль О. П. Бердника постає як інтегральна система, в основі якої – не лише естетичні, а й філософські й культурні структури. Кожен художній прийом або образ реалізує певну філософему, що надає тексту глибини та багаторівневості. Основу його авторської системи становлять такі концепти, як Людина-Космос, світло як моральна домінанта, інтуїція як пізнавальна сила та міф як форма актуалізації культури.

Культурологічне підґрунтя стилю О. П. Бердника включає українські барокові, фольклорні та біблійні мотиви, що в контексті футурологічної

фантастики набувають нового, глобалістського значення. Його мова виконує функцію не лише описову, а й сакральну – вона стає каналом між читачем і вищим знанням, транслуючи не просто інформацію, а духовну істину.

Таблиця 1.1 підтверджує тезу про те, що стиль О. П. Бердника функціонує як універсальна система символів і смислів, покликана впливати не тільки на інтелект читача, а й на його світоглядну та моральну позицію.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що авторський стиль О. П. Бердника у філософсько-культурологічному контексті – це складний феномен, що поєднує риси метафізичної поетики, світоглядного символізму, космологічної риторики та етичної доктрини. Його стиль виводить українську літературу за межі реалістичного канону і вписує її в простір духовної та філософської традиції світової культури. Вивчення цього стилю вимагає поєднання літературознавчих, культурологічних, філософських і педагогічних підходів, що забезпечує не лише академічну глибину, а й методичну перспективність у викладанні творів О. П. Бердника у закладах вищої освіти.

1.2. Літературознавчі основи індивідуального стилю письменника

Індивідуальний стиль – це одна з ключових категорій сучасного літературознавства, що охоплює не лише сукупність мовних і стилістичних засобів, властивих конкретному автору, а й глибші смислові, жанрово-композиційні, інтертекстуальні та концептуальні характеристики його творчості. У світлі новітніх підходів стиль розглядається як багатфункціональна структура, яка фіксує не лише художні особливості, але й ідейно-світоглядний вектор письменника. Вивчення індивідуального стилю передбачає комплексний аналіз тексту, що охоплює рівні лексики, синтаксису, поетики, жанру, а також ідеологічного змісту, авторських інтенцій і прийомів нарації.

Літературознавчі засади аналізу індивідуального стилю є однією з найрозробленіших категорій українського і світового літературознавства, що

мають як лінгвістичний, так і філософсько-естетичний вимір. Вивчення індивідуального стилю передбачає проникнення в глибинні механізми художнього мислення автора, виявлення його світоглядних домінант, мовно-стилістичних маркерів, образно-сміслових повторів і наративних стратегій.

Як зауважує П. Білоус, стиль письменника – це сукупність інваріантних ознак художнього мислення, що стабільно проявляються в різножанрових творах, незалежно від конкретної сюжетної або тематичної наповненості [11]. Інакше кажучи, стиль є не репродуктивним результатом мовленнєвої практики, а структурно впорядкованою естетичною системою, яка формує авторське бачення світу через мову. У цьому сенсі стиль є не стільки способом «як написано», скільки способом «як бачиться». Цю думку розвиває Г. Гриценко, яка підкреслює, що стиль не варто ототожнювати з мовленням, бо він є лінгво-естетичним утворенням в межах конкретного ідіолекту, тобто індивідуальної мовної системи письменника [25]. Стиль виникає не як випадкове поєднання мовних засобів, а як результат глибоко вкорінених внутрішніх інтенцій автора, його світоглядних установок, культурних алюзій, символічного мислення.

Особливої ваги в сучасному літературознавстві набуває уточнення й розмежування понять «індивідуальний стиль», «ідіостиль» та «манера» письма. І. Мартинчук у своїх дослідженнях вказує, що ідіостиль – це впізнавана, стилістично оформлена система мовних і риторичних засобів, які фіксують особисте світовідчуття автора, але не вичерпують усієї ширини поняття індивідуального стилю [49]. Індивідуальний стиль, на її думку, включає не тільки мовний пласт, а й жанрові уподобання, образно-сміслові домінанти, структуру тем і мотивів, авторську філософію та метафізику тексту.

Цю думку підтверджують й авторки Т. Марченко та О. Писарева, які розглядають індивідуальний стиль як проєкцію цілісної системи цінностей письменника, що фіксується в символічному просторі його творів. Для них мова – це не лише матеріал, за допомогою якого втілюється думка, а спосіб мислення,

засіб конструювання реальності, форма інтелектуального переживання світу [29]. Тобто, індивідуальний стиль постає як естетико-метафізична структура, в якій слово є не лише носієм інформації, а способом буття автора у світі.

У контексті аналізу стилю О. П. Бердника особливо важливим є урахування його міждисциплінарної природи. Його ідіостиль виникає як результат синтезу кількох типів художнього мислення: науково-фантастичного, філософсько-пророчого, міфопоетичного, публіцистичного і навіть сакрального. Це не просто естетичне поєднання – це стильова стратегія трансміслення складних світоглядних конструкцій у форму художнього тексту.

Т. Метельова у своїх працях наголошує на поліфонічності стилю О. П. Бердника: у його творах водночас звучать наукові терміни, релігійно-філософські образи, риторика месійного пафосу й архетипні сюжети, що апелюють до глибинного культурного коду [51]. Ця поліфонічність не є сумішшю, а впорядкованою структурою – організованим текстовим простором, де різні мовні й жанрові реєстри співіснують у симфонічному ладі.

Так, наприклад, у романі «Поза часом» поєднуються метафізичні роздуми про суть людської душі, філософське тлумачення еволюції свідомості, науково-фантастичні уявлення про ноосферу та архетипні моделі жертвового героя. Це й породжує те, що дослідники називають «космічною поетикою» О. П. Бердника – специфічним стилем, у якому слово функціонує як матерія світобудови [61].

Ключовими літературознавчими характеристиками стилю О. П. Бердника є:

1. Філософська насиченість образів як стильова домінанта. У прозі О. П. Бердника художній образ функціонує не лише як сюжетна складова, а як глибокий концепт, що втілює ідеї філософського та метафізичного рівня. Його герої не мають суто індивідуальної або побутової ідентичності – вони репрезентують загальнолюдські архетипи й етичні постулати, які відображають авторське бачення шляху духовної еволюції людства. Так, у романі «Зоряний Корсар» головний герой постає в ролі духовного провідника – не стільки в межах оповіді, скільки в межах

авторської космогонічної парадигми. Він символізує оновлення, вивищення над матеріальним світом, прагнення до безсмертної істини, що викристалізовується крізь страждання, сумніви й жертвність [7].

Ці образи – багатошарові, глибоко інтертекстуальні. Вони апелюють не лише до художнього контексту, а й до філософських систем: неоплатонізму, трансценденталізму, східної метафізики, зокрема буддизму й індуїзму. Така багатогранність обумовлює особливу роль образів-провідників – Вчителя, Корсара, Прометея, які стають не персонажами, а провідними символами нової духовної епохи, що актуалізується автором через літературну форму [27].

2. Міфопоетичний синтез як естетико-стильова основа твору. О. П. Бердник активно трансформує традиційні міфологеми в індивідуальний авторський космогонічний наратив. Його стиль тяжіє до синтезу різних рівнів міфологічного дискурсу – від біблійного до архаїчного, від фольклору до новітнього космічного міфу. Автор не просто звертається до відомих образів (Прометей, Хрест, Вогонь, Шлях), а надає їм нових семантичних конотацій, що відповідають його філософії метаеволюції – переходу від біологічного до духовного буття людини.

Як зазначає К. Комісаренко [36], міф про Прометея в інтерпретації О. П. Бердника набуває футуристичного забарвлення: вогонь тут – не лише дар, а й виклик, випробування, внутрішнє світло, яке необхідно запалити в собі для оновлення людської сутності. Це метафора духовного горіння, у процесі якого людина звільняється від тіні страху, інстинктів, тіла й системи. Усе це підпорядковане загальній концепції О. П. Бердника про місію людини як космічної істоти, що повинна завершити цикл «внутрішньої революції».

Цей тип синтезу не є механічним поєднанням елементів різних традицій. Навпаки, він утворює органічний художній світ, у якому умовності фантастичного жанру стають фоном для глибоких онтологічних і екзистенційних роздумів. Через міфопоетичні моделі автор долає межу часу, простору та реальності, що дозволяє

йому створити справжню мета-модель майбутнього – світ гармонії духу, енергії, мислення [59].

3. Жанрова трансгресія у творчості О. П. Бердника. О. П. Бердник свідомо порушує традиційні жанрові межі, що є однією з ключових характеристик його індивідуального стилю. У межах одного твору, зокрема в романі-фесерії «Зоряний корсар», поєднуються елементи:

- наукової фантастики (опис гіперкосмічних цивілізацій, використання футурологічної лексики);
- філософської притчі (згортання великих метафізичних смислів у форму розповіді);
- етичного трактату (наприклад, роздуми головного героя про межі добра й зла, свободи й відповідальності);
- політичного есе (критика тоталітаризму, пошуки шляхів гуманістичного розвитку цивілізації);
- релігійного одкровення (вчення про Космічну Людину, образи, пов'язані з Христом, Буддою, Прометеєм).

Таке багатожанрове сплетіння не є випадковістю – воно відображає філософську установку автора: світ не можна пояснити в межах однієї системи чи жанру. Як зазначає Т. В. Бовсунівська, твори О. П. Бердника є «романами філософського багатоголосся» [12], де співіснують і взаємодіють різні стилістичні реєстри, що створюють ефект поліфонічного філософського простору. Цей багатоголосий підхід перегукується з ідеями М. Бахтіна про діалогічність художнього тексту, хоча у О. П. Бердника ця діалогічність набуває також метафізичних вимірів.

Жанрова гібридність у О. П. Бердника – це не лише експеримент, а спосіб філософської комунікації: він прагне донести складні космогонічні та етичні ідеї мовою, зрозумілою різним типам читачів. Звідси – використання прийомів пригодницького роману, епічного оповідання, алегорії й антиутопії.

4. Семантична багат шаровість текстів О. П. Бердника. Одна з найскладніших ознак стилю О. П. Бердника – семантична поліфонія. Його тексти функціонують одразу на кількох рівнях:

- буквальному (сюжетний рівень – подорож, боротьба, мандрівка героя);
- символічному (кожна дія і персонаж уособлює ідею: герой – свідомість, Корсар – духовний виклик, Світло – трансцендентна істина);
- архетипному (міфологічні паралелі з образами Прометея, Орфея, Христа, що функціонують як універсальні культурні коди);
- філософському (тексти стають полем для діалогу між антропоцентризмом і космізмом, гуманізмом і технологічною трансгуманістською перспективою).

За визначенням І. Гречаника, стиль О. П. Бердника – це стиль хронотопної поліфонії, в межах якого співіснують різні світоглядні горизонти [21]. Це означає, що час і простір у текстах письменника не є фоном, а активним суб'єктом смислотворення. У «Зоряному корсарі» одночасно існує Земля ХХ століття, майбутні галактичні цивілізації й метафізичні світи – і все це відбувається в одній наративній площині, але на різних рівнях сприйняття.

Також у творах часто трапляються алюзії на біблійні тексти (образи апостола Іоанна, Голгофи, апокаліпсису), філософські концепції (Платон, Ніцше, Тейяр де Шарден), наукові відкриття (квантова фізика, біоенергетика). Автор змушує читача виходити за межі раціонального прочитання – кожен символ має кілька можливих тлумачень, залежно від філософського та емоційного рівня підготовки реципієнта.

Такий багат шаровий підхід формує текст як сенсову матрицю, де все має значення і ніщо не є випадковим. Він сприяє вихованню у читача складного типу мислення – здатності до герменевтичного занурення, пошуку істини в лабіринтах символів і знаків.

5. Риторичний пафос і афористичність у стилі О. П. Бердника. Однією з домінант індивідуального стилю О. П. Бердника є його потужна риторична інтонаційність, що створює ефект піднесеної декларативності висловлювань. Це

не просто стилістичний прийом, а ознака світоглядної позиції автора, який перетворює художній текст на філософсько-пророче висловлювання. Як зазначено в збірці «Золоті ворота», О. П. Бердник вибудовує свій дискурс за законами духовного маніфесту, де кожен текст постає як своєрідна формула істини, сконденсована у вигляді афористичних висловів, інтонаційних повторів і синтаксичних паралелізмів, що посилюють семантичну наснаженість фрази [4].

Такий стиль суттєво пов'язаний із використанням біблійного синтаксису, який надає мові пророчого звучання. Можна стверджувати, що інтонаційна організація тексту О. П. Бердника тяжіє до псалмового ритму, що виявляється в монотонних повтореннях, паралельних структурах і вербалізованій сакральності. Це зближує стиль автора з проповіддю, маніфестом або з високим жанром апокрифу.

На важливості афористичної побудови тексту наголошує і С. В. Ленська, відзначаючи параболічний характер наративу в українській малій прозі ХХ ст., до якої належить і творчість О. П. Бердника. На її думку, така манера письма дозволяє автору конструювати глибоко етичний і екзистенційний конфлікт, що завжди має філософське розв'язання [44]. У романі «Зоряний корсар» ця особливість проявляється в ритмічній організації мови персонажів, зокрема, в промовах головного героя, що нагадують духовні проповіді або апокаліптичні видіння.

Особливою рисою індивідуального стилю О. П. Бердника є інтертекстуальність, яка, за С. М. Олійником, має характер не буквального цитування, а символічного переплетення культурних кодів – від біблійних і апокрифічних текстів до неоплатонізму, вчення Вед, Космології Вернадського, філософських трактатів Платона та Екхарта [59]. Ці елементи вплітаються в тканину тексту не як вставки чи алюзії, а як моделі мислення, що формують естетичну структуру і водночас концептуальну мережу твору.

Таким чином, риторичність і афористичність у поезії О. П. Бердника не є суто стилістичною характеристикою, а виявом глибшого – онтологічного рівня

письма, в якому текст постає як духовний артефакт, а не просто літературний витвір. Це дозволяє нам говорити про О. П. Бердника як про автора-пророка, для якого слово – не засіб вираження, а інструмент творення сенсів, інструмент метафізичного діалогу з читачем.

У роботі В. Карацупи та О. Левченко [34] підкреслюється здатність української фантастики творити альтернативні моделі людини та світу, що виходять за межі традиційної реалістичної парадигми. Ця тенденція цілком відповідає творчості О. П. Бердника, у якій моделювання «надлюдського» виступає як інструмент не лише художнього, а й ідеологічного впливу. Письменник використовує ренесансні алюзії, риторичу духовного оновлення та метафори трансформації, створюючи стилістичний простір, у якому художній текст набуває функції ініціації читача до нової світоглядної системи.

Інший важливий аспект індивідуального стилю – мова як інструмент не просто вираження, а творення. Як підкреслює Л. Рудницька, авторський стиль письменника – це не лише система прийомів, а спосіб текстуалізації світогляду, тому мовний рівень стилю заслуговує на окреме розглядання [66]. У працях О. Головченко розкривається значення структурно-стильового аналізу, який дозволяє через опис мовних і композиційних прийомів виявити авторську ідею та ідеологію [18]. Саме ця методика стає корисною не лише у науковому осмисленні стилю, а й у навчальному процесі.

Для систематизації основних літературознавчих характеристик ідіостилу О. П. Бердника доцільно узагальнити ключові елементи його авторського стилю у вигляді аналітичної таблиці 1.2. Вона відображає основні рівні функціонування стилю – змістовий, поетичний, жанровий, інтертекстуальний та мовний – і підкріплена посиланнями на наукові джерела, які досліджують ці аспекти.

Таблиця 1.2

Літературознавчі характеристики ідіостилу О. П. Бердника

№	Рівень стилю	Характеристика	Приклади реалізації у
---	--------------	----------------	-----------------------

			творах
1	Концептуально-філософський	Стиль як вираз духовної ідеї автора (ноосфера, космізм, духовна еволюція)	«Зоряний корсар», «Діти Безмежжя», «Шлях титана»
2	Поетичний/образний	Архетипні образи (Прометей, Корсар, Дитя Світла), символіка світла й пільми	«Прометей», «Камертон душі»
3	Жанровий	Синтез фантастики, притчі, утопії, духовного роману	Усі основні романи
4	Інтертекстуальний	Алюзії на біблійні тексти, міфи, філософські концепти	«Золоті ворота», «Свята Україна»
5	Мовно-стилістичний	Афористичність, риторика пророчого мовлення, інтонаційна експресія	Пряма мова персонажів, авторські ремарки
6	Композиційно-хронотопічний	Багаторівнева структура, поліфонія, хронотопний симбіоз	«Зоряний корсар»
7	Освітньо-педагогічний	Стиль як етична програма, інструмент навчального впливу	Уся публіцистика та прозові виступи автора

Джерело: [9, 14, 16, 21, 30, 33, 47, 51, 59]

Індивідуальний стиль О. П. Бердника є багатоаспектним літературознавчим феноменом, що функціонує на перетині філософії, культури, етики й жанрових інновацій. Стиль письменника визначається не лише лексико-граматичними або жанровими параметрами, а й духовним пафосом, концептуальною насиченістю й гуманістичною візією. Особливістю ідіостилу є його трансформативний характер: художнє слово стає інструментом просвітлення, оновлення, етичного впливу – як на читача, так і на суспільну свідомість.

Системний аналіз показує, що вивчення стилю О. П. Бердника потребує не лише лінгвістичних, а й герменевтичних, інтертекстуальних, педагогічних методів. Таблиця 1.2 слугує підґрунтям для формування ефективної моделі навчального вивчення творчості О. П. Бердника у ЗВО.

Як свідчить таблиця 1.2, індивідуальний стиль О. П. Бердника охоплює низку ключових рівнів: від концептуального й поетичного до інтертекстуального та педагогічного. Проте для глибшого розуміння логіки функціонування цих складників доцільно візуалізувати внутрішню структуру ідіостилу письменника. Рис. 1.1 ілюструє системну організацію авторського стилю О. П. Бердника, демонструючи зв'язки між філософською основою, художніми засобами,

жанровими формами, інтертекстуальними впливами й мовно-композиційними рішеннями. Це дозволяє не лише зафіксувати основні елементи, а й простежити їхню взаємозалежність у межах авторської художньої системи.

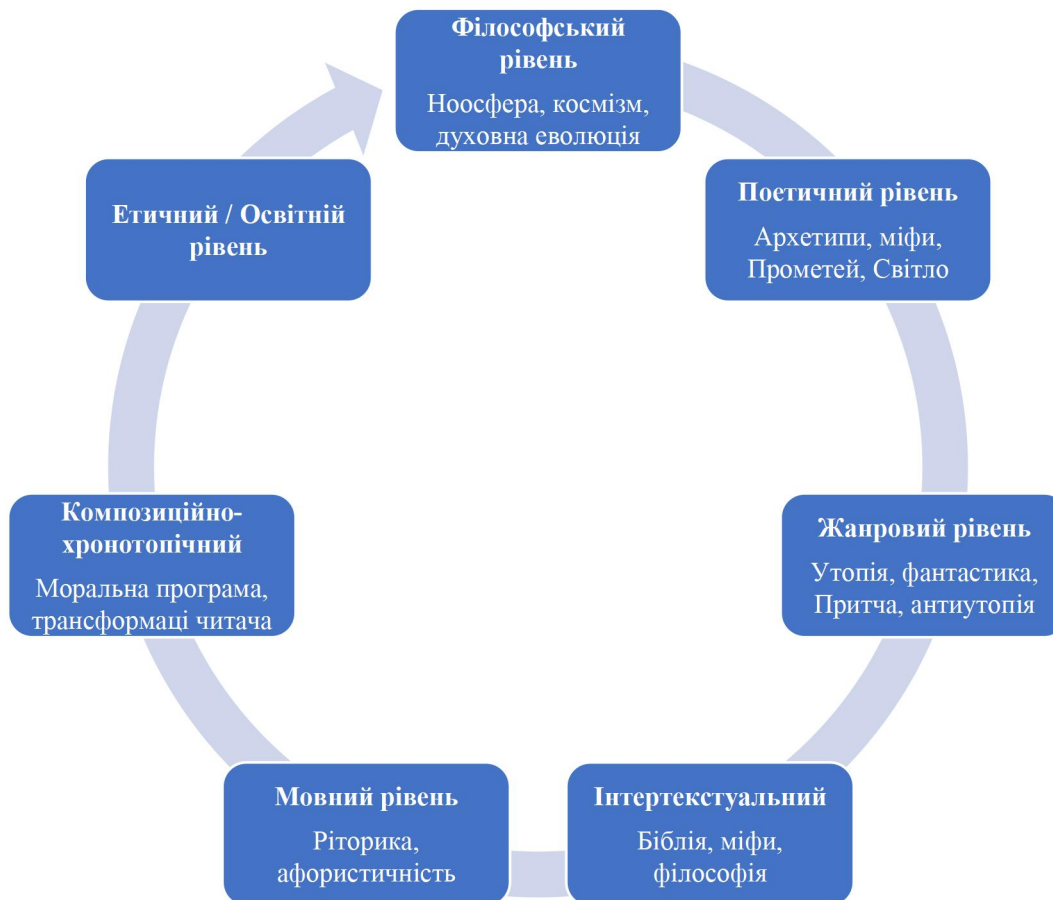

Рис. 1.1 Структура індивідуального стилю О. П. Бердника (літературознавчий вимір)

Джерело: [18, 24]

Індивідуальний стиль О. П. Бердника має складну, ієрархічно організовану структуру, в якій всі елементи взаємопов'язані, а центральне місце займає філософське бачення автора. Філософський рівень стилю визначає сенсове ядро текстів, а всі інші компоненти (поетичні, жанрові, інтертекстуальні, мовні) підпорядковані реалізації цієї світоглядної програми.

Поетичні й архетипні образи слугують інструментами трансляції глибинних ідей, а жанрова багатошаровість надає стилю гнучкості, дозволяючи поєднувати

фантастику, притчу, утопію та духовну прозу. Інтертекстуальні зв'язки розширюють горизонти текстуального поля – стиль О. П. Бердника не ізольований, а «вплетений» у загальноцивілізаційний культурний контекст. Мовний рівень стилю є риторично та ідеологічно насиченим – слово у О. П. Бердника несе функцію одкровення, а не опису. Особливої ваги набуває композиційно-хронотопічна організація тексту – вона забезпечує поліфонічність, багаторівневність і водночас цілісність авторської естетичної системи. Усе це дозволяє розглядати стиль О. П. Бердника не лише як об'єкт естетичного вивчення, а як інструмент гуманістичного, морального й навіть педагогічного впливу.

Таким чином, літературознавче вивчення стилю О. П. Бердника показує, що його ідіостиль є результатом філософського бачення світу, культурної рефлексії, жанрового експерименту та поетики міфу. Його індивідуальний стиль – це унікальна комбінація ідейної глибини, мовної витонченості та символічної напруги. Вивчення цього стилю потребує застосування цілого комплексу методів: від поетичного аналізу до інтертекстуального прочитання, від лінгвостилістичного до культурно-герменевтичного підходу.

1.3. Психолого-педагогічні передумови вивчення індивідуального авторського стилю студентською молоддю

У сучасній парадигмі літературної освіти дедалі більшого значення набуває завдання не лише ознайомити студентську молодь із класичним і сучасним художнім доробком, а й сформувати в неї вміння аналізувати авторський стиль як цілісне світоглядне, культурне й педагогічно значуще явище. Індивідуальний стиль письменника постає як особлива духовна категорія, засвоєння якої потребує не лише філологічної компетентності, а й психологічної готовності до інтерпретації багаторівневих змістів, інтелектуальної відкритості, емоційної чутливості й рефлексивного мислення.

Вивчення індивідуального стилю у вищій школі ґрунтується на ряді психолого-педагогічних передумов, що забезпечують ефективність літературознавчої підготовки студентів, а також формування в них аналітичного, естетичного та світоглядного мислення.

Передусім, вивчення ідіостилу вимагає розвитку рефлексивного мислення, яке дозволяє студенту не просто сприймати інформацію, а осмислювати її в контексті особистісних цінностей. Як зазначає Л. Рудницька, рефлексія є необхідною умовою адекватного засвоєння глибоких авторських інтенцій, оскільки стиль – це спосіб художнього моделювання світу, що не може бути зведений до технічної схеми [66].

Іншою важливою передумовою є розвиток емоційного інтелекту, що дозволяє студентам розпізнавати емоційно-експресивні компоненти авторського стилю, реагувати на них не лише раціонально, а й афективно. Це особливо важливо при вивченні творчості таких авторів, як О. П. Бердник, стиль яких передбачає значне символічне й емоційне навантаження [38]. У цьому аспекті методично виправданим є використання інтерактивних технік – дискусій, діалогічного читання, інтерпретаційних практик, які дозволяють студенту вступити в особистісно значущий діалог із текстом. За спостереженням О. Орлової, ефективне засвоєння ідіостилу можливе лише тоді, коли читач «входить у внутрішній простір тексту» – на рівні емоційної, етичної та естетичної залученості [63].

Важливу роль відіграє також мотиваційна складова: студент має бачити не лише навчальну, а й екзистенційну цінність аналізу авторського стилю. О. П. Бердник, який сам був носієм глибокої духовної та гуманістичної філософії, постає в цьому контексті як ідеальний приклад для формування морально-світоглядної зрілості студента [52].

У системі вищої філологічної освіти проблема методичного підходу до вивчення ідіостилу має не лише прикладне, а й концептуальне значення.

Формування у студентів здатності до стилістичної інтерпретації авторського тексту вимагає комплексного методичного підґрунтя, що інтегрує педагогіку, психологію, літературознавство і культурологію.

1. Інтегративність як методологічна основа інтерпретації стилю. У сучасному філологічному та дидактичному контексті інтегративний підхід виступає основою продуктивного аналізу індивідуального стилю письменника. Інтерпретація стилю не може обмежуватися лише аналізом мовних одиниць чи стилістичних прийомів – вона потребує залучення ширшого світоглядного контексту, культурно-філософського та психологічного наповнення. Як наголошує О. Писарева, «стиль – це інтелектуальна біографія автора, його мисленнєвий слід у мовному просторі» [29], що дозволяє розглядати стиль не як технічну властивість тексту, а як відбиток унікального досвіду митця.

Така перспектива передбачає включення до навчального процесу історико-культурного аналізу (особливо актуального у випадку авторів із яскраво вираженою філософською або ідеологічною позицією, як-от О. П. Бердник), а також розгляд філософських ідей, які формують інтелектуальне підґрунтя текстів. Наприклад, інтегрування екзистенційного фрейму дає змогу пояснити авторські теми вибору, свободи, самотності не як стилістичні елементи, а як інтенції свідомості автора, що втілюються у стилістичній тканині твору [33].

Крім того, така методологія відповідає вимогам сучасної освіти, яка орієнтується на розвиток критичного та міждисциплінарного мислення, як зазначено в роботах С. Стиркіної [73], Н. Головченко [18] та Н. Р. Грицак [24]. Це дає підстави твердити, що навчання інтерпретації стилю має відбуватись не у вигляді репродуктивного знання, а як комплексне осмислення текстуального і позатекстуального світу автора.

2. Проблемність як дидактичний принцип навчання інтерпретації стилю. Методика проблемного навчання у процесі літературної освіти передбачає створення когнітивно напружених ситуацій, у яких студент не просто засвоює

готові знання, а стає активним суб'єктом дослідження. Такий підхід особливо плідний у вивченні індивідуального стилю, який, як справедливо зазначає Н. Головченко, не піддається формалізованому «вивченню», а має бути відкритий у процесі інтерпретації через цілісний образ мислення автора [18].

На практиці це означає, що навчальні завдання мають бути не репродуктивними, а відкритими: наприклад, запровадження евристичних питань, семіотичних аналізів, порівняльних таблиць, рефлексивного есе. Підхід, орієнтований на самостійне виявлення стильових доміант (міфопоетичні образи, трансцендентні мотиви, синтаксична експресія, властива прозі О. П. Бердника), формує стійкі навички критичного читання та інтерпретаційної гнучкості, що простежується у працях тих дослідників, які працюють із проблемою індивідуального стилю й методикою його вивчення. Зокрема, Т. Бондар у збірнику «Таїни художнього тексту» [75] акцентує на потребі читача самостійно віднаходити смислові вузли твору, а не покладатися на зовнішні інтерпретації; Л. Мамчур (у нашому списку вона представлена статтею про О. П. Бердника у зб. «Троянди й виноград») [70] підкреслює важливість роботи з аксіологічними рівнями тексту; Т. Яценко як укладач матеріалів конференції «Волошинські читання» [33] обґрунтовує потребу формувати у студента готовність до поліфонічного читання та смислового діалогу з текстом. Такі позиції збігаються із загальними завданнями сучасної філологічної освіти, яка розглядає інтерпретацію твору як відкритий процес, що вимагає аналітичної активності й культурологічної обізнаності.

Крім того, проблемно-пошуковий характер навчання сприяє формуванню у студентів уміння вести діалог із художнім текстом як зі смисловою інстанцією, що містить не лише наративний, а й ціннісний, етичний, світоглядний виміри. Це узгоджується з поглядами таких авторів, як М. Метельова, котра досліджує філософсько-антропологічні рівні прози О. П. Бердника [51], і П. Донець, який у своїй праці про стильові засоби антимодернізму у творчості О. П. Бердника [27]

доводить, що авторська поетика цього письменника потребує інтерпретаційних зусиль і виходу за межі буквального прочитання. У роботах Н. Головченко [18] та К. Комісаренко [36] наголошується, що сучасна методика літературного аналізу має орієнтуватися на міждисциплінарні рамки, поєднуючи культурологію, стильові студії та естетичну аналітику.

З педагогічного погляду, проблемне навчання відповідає компетентнісним орієнтирам філологічної освіти: воно розвиває аналітичні, комунікативні, рефлексивні уміння й надає студентові інструменти для інтерпретації тексту у широкому культурному контексті. Ці вимоги чітко сформульовані у працях В. Горболіс («Теорія літератури і методологічний дискурс») [19], у методичних рекомендаціях Т. Марченко та О. Писаревої [29], а також у дослідженнях Л. Рудницької [66], де підкреслюється, що вивчення індивідуального стилю має спиратися не на репродуктивну модель, а на поетапне формування інтерпретаційної автономії студента. Усе це створює системну основу для того, щоб робота з романом «Зоряний Корсар» ставала не лише аналітичним завданням, а й досвідом філологічного мислення, здатного відчитувати багатовимірну художню реальність і бачити в ній культурні структури, притаманні українській літературній традиції.

3. Особистісно орієнтоване навчання: стиль як простір самовираження студента. У сучасній педагогіці, зокрема у вищій філологічній освіті, спостерігається рішучий зсув від репродуктивних моделей засвоєння знань до таких, що ґрунтуються на суб'єкт-суб'єктній взаємодії. Така трансформація особливо помітна у методиках аналізу художнього тексту, зокрема індивідуального стилю письменника. Студент постає не пасивним споживачем науково інтерпретованого змісту, а активним співтворцем смислів. За спостереженням Л. Маркуляк, «робота з авторським стилем має перетворювати студента на співтворця, який не просто аналізує художню тканину, а входить у діалог із автором» [47].

Це означає, що методичний інструментарій має бути зорієнтований на індивідуалізацію – застосування таких форм, як:

- есе-рефлексії, де студент може висловити суб'єктивне прочитання стилістичного прийому;
- тематичні міні-дослідження, зосереджені на окремих аспектах індивідуального стилю (наприклад, ритм, метафорика, синтаксичні фігури);
- інтертекстуальні колажі, що поєднують фрагменти текстів О. П. Бердника з філософськими або поетичними контекстами;
- літературні інсценізації, які реконструюють «мисленнєві ситуації» автора.

Як підкреслює О. Орлова, особистісно орієнтоване навчання сприяє «формуванню читацької інтенції та внутрішнього голосу» [63], що є запорукою глибокого розуміння стилю як вираження екзистенційної позиції митця. У випадку з О. П. Бердником це означає можливість не просто інтерпретувати його тексти, а відчувати себе в просторі його мислення, світобачення, духовного запиту.

4. Формування літературознавчої компетентності: навички аналітичного та інтерпретативного читання. Однією з головних цілей філологічної освіти ХХІ століття стає формування літературознавчої компетентності, яка не зводиться до знання термінів чи історії літератури. За визначенням Л. Маркуляк, ця компетентність – «не лише про вміння розпізнавати художні засоби, а про здатність проникати в глибини смислів, синтезувати контексти, бачити за формою світогляд» [47].

У структурі літературознавчої компетентності виділяють кілька ключових компонентів:

- аналітичний – вміння ідентифікувати стилістичні домінанти: повтори, ритміку, синтаксичні конструкції, метафоричні ланцюги;
- інтерпретативний – здатність бачити підтексти, алюзії, метафізичні й філософські коди тексту;

- контекстуальний – навички міжтекстового читання (наприклад, співвіднесення ідей О. П. Бердника з Тичиною, Камю чи Ціолковським);
- рефлексивний – критичне осмислення змісту та його актуалізація через особистісне переживання.

У навчальній моделі, запропонованій у магістерській роботі, ці навички формуються поступово: від виявлення лексико-синтаксичних домінант до інтерпретації ідейного коду твору «Зоряний корсар». Особливу роль відіграє концепція «мисленнєвого візерунка» стилю, про яку пише І. Струк [27], підкреслюючи, що кожен письменник створює свою унікальну когнітивну карту світу. Таким чином, літературознавча компетентність – це не лише професійний інструмент викладача-словесника, а й засіб гуманітарного саморозвитку, що допомагає студентам структурувати власне мислення, розвивати духовний інтелект і навички критичної інтерпретації дійсності.

5. Структурально-стильовий аналіз як основа осмислення ідіостилу. Вивчення індивідуального стилю письменника в сучасній філологічній освіті неможливе без системного аналізу мовних структур, що утворюють стиль як складну функціональну цілісність. Саме такий підхід пропонує Н. Головченко, обґрунтовуючи доцільність аналізу мовних одиниць не як ізольованих елементів, а як структурних складників певної стилістичної системи [18].

Ця методика передбачає поетапне вивчення:

- лексико-семантичного рівня (словник письменника, тематичні поля, конотації);
- синтаксичного рівня (структури речень, інверсії, градації, анафора, повтори);
- стилістичних домінант (метафори, епітети, ритм, пафос, емоційні коди);
- функцій стилістичних фігур у побудові змісту та ритміко-інтонаційного малюнка тексту.

Так, наприклад, у творах О. П. Бердника ритм тексту формується за рахунок синтаксичних повторів, паралелізмів та анафоричних конструкцій, які працюють не лише як естетичний прийом, а як інструмент концептуального наголосу (звернення до мотивів простору, світла, метафізики тощо). Важливо, що у структурно-стильовому аналізі йдеться не просто про фіксацію мовних особливостей, а про їхню семантичну і структурну функцію в межах тексту. Наприклад, анафора в О. П. Бердника часто пов'язана з прагненням підкреслити циклічність часу або повторюваність певних екзистенційних станів героя, що надає текстові філософської глибини. Відповідно, студенти мають не просто виявляти стилістичні прийоми, а навчатись інтерпретувати логіку їх застосування в контексті художньої стратегії автора.

Застосування такого підходу у навчальній моделі дозволяє досягти глибшого розуміння художнього стилю як внутрішньої організації тексту, де мовні одиниці працюють на створення смислового простору твору. Як справедливо зазначає Н. Головченко, структурний аналіз стилю має перетворювати читача на дослідника «глибинної архітекτονіки тексту» [18].

6. Контекстуальне навчання як інструмент глибокої інтерпретації стилю. Одним із ключових чинників ефективного засвоєння ідіостилу є контекстуальне навчання, засноване на поєднанні літературознавчого аналізу з біографічними, філософськими та історико-культурними знаннями. Такий підхід пропонує М. І. Пентилюк, наголошуючи, що без контексту жоден стиль не може бути повноцінно витлумачений [52].

Контекстуалізація включає:

- біографічний контекст (світогляд письменника, життєві травми, духовний досвід);
- філософсько-ідеологічний контекст (вплив філософських ідей, релігійно-містичних концепцій, космогонічних систем);

- історико-культурний контекст (епоха, політична ситуація, інтелектуальні кола, наукові ідеї доби).

У випадку творчості О. П. Бердника це особливо актуально, оскільки його роман «Зоряний Корсар» функціонує на перетині художнього тексту, філософського трактату та культурного маніфесту. Літературний стиль О. П. Бердника виявляється глибоко контекстуальним: метафори світла, зоряного шляху, міжпросторових переходів апелюють до індуїстської, буддійської та християнської містики; авторські інверсії, номінативні речення, синтаксичні зсуви – до сакральної стилістики Писання.

Методика М. І. Пентилюк вимагає, щоб студент не лише «розшифровував» текст, а й виходив за межі слова у простір світоглядної інтерпретації, тобто розумів, який екзистенційний і духовний досвід лежить за стилістичними фігурами [52]. Такий інтегрований підхід забезпечує глибину літературознавчої освіти, дозволяючи студенту відчувати стиль як відображення особистості автора в контексті культури, епохи і трансцендентних пошуків.

7. Дослідницький підхід як основа глибокого засвоєння стилю. Перехід від репродуктивної до дослідницької моделі навчання – одна з ключових трансформацій сучасної філологічної освіти. С. Стиркіна у своїх працях [73] акцентує, що справжнє розуміння стилю виникає не внаслідок простого вивчення теоретичних понять, а через активне, ініціативне «проживання» тексту як явища культури.

У межах дослідницького підходу студент не лише читає художній твір, а виконує функцію інтерпретатора й аналітика:

- виявляє архетипові образи, зіставляючи їх із фольклорними чи міфологічними джерелами;
- розгортає міжтекстові паралелі, виявляючи інтертекстуальні ремінісценції у творах автора та їхнє значення в контексті загальної естетики;

- аналізує жанрово-стильову організацію, встановлює функцію синтаксичних моделей, стилістичних фігур, символів.

Особливо продуктивним дослідницький підхід стає у вивченні індивідуального стилю О. П. Бердника, адже його твори – це не лише художні тексти, а метафізичні, філософські, світоглядні структури. Застосування цього методу дозволяє студенту не просто «вивчити» стиль, а сформувати власну культурну ідентичність на тлі глибокого осмислення національного художнього мислення.

8. Естетичне занурення як педагогічна мета. С. К. Ревуцька [65] пропонує поглянути на вивчення стилю не як на чисто раціональний процес, а як на глибоко емоційне, естетичне співпереживання, в якому студент має «вловити музику» тексту, відчувати його ритм, інтонаційний малюнок, поетичну логіку.

Такий підхід вимагає:

- створення інтонаційно-чуттєвого простору в аудиторії (робота з аудіозаписами, читання з відповідною модуляцією голосу);
- аналізу психологічної структури речення (де і як автор нарощує інтонацію, де відбувається сповільнення, напруга);
- звернення до зорових і слухових образів, що постають у тексті (як кольори, світло, звук вплітаються у стилістичну тканину твору).

Особливо ефективною така методика є у вивченні стилю О. П. Бердника, чий ідіостиль передбачає високу естетичну напруженість, синтез наукового та художнього дискурсів, поєднання міфопоетики й філософії. Як наслідок, студент не лише «розшифровує» текст, а й емоційно вживається у нього, формуючи цілісну художню компетентність – інтелектуальну й афективну.

Методика вивчення індивідуального стилю у вищій школі має ґрунтуватися на принципах міждисциплінарності, проблемності, контекстуальності та дослідницької самостійності. Стиль – це не лише мовне явище, а феномен культури, філософії й педагогіки, тому його засвоєння вимагає повного включення

студента в інтелектуальний і емоційний діалог із автором. Такий підхід забезпечує не лише розвиток компетентностей, а й формує етично зрілу особистість, здатну до глибокої інтерпретації світу через слово.

Аналіз психолого-педагогічних аспектів вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника студентами вищої школи потребує чіткої систематизації відповідних умов. Таблиця 1.3 узагальнює ключові передумови, що забезпечують ефективність сприйняття, осмислення та інтерпретації ідіостилу студентською молоддю. Вона побудована на основі провідних психолого-педагогічних і методичних джерел, що висвітлюють питання літературної освіти, читання складних філософських текстів та розвитку особистості засобами художнього слова.

Таблиця 1.3

**Психолого-педагогічні умови вивчення
індивідуального стилю письменника у ЗВО**

№	Тип умови	Суть	Реалізація у вивченні стилю Олеса Бердника
1	Рефлексивна готовність	Здатність студента до осмислення глибинних авторських смислів	Аналіз філософських парадоксів у «Зоряному корсарі»
2	Емоційна чутливість	Розпізнавання символіки, емоційного навантаження, інтонаційної напруги	Робота з архетипами: Прометей, Світло, Корсар
3	Мотивація до співпереживання	Внутрішня потреба студента вступити в діалог із текстом як духовним посланням	Інтерпретаційне читання з есе-рефлексією
4	Проблемно- аналітичне мислення	Уміння розглядати стиль як результат світоглядної боротьби авторських ідей	Дискусії навколо дихотомій «світло–тьма», «дух– матерія»
5	Методична інтегрованість	Застосування знань з філософії, релігієзнавства, культурології при вивченні тексту	Міждисциплінарні міні- дослідження стилю
6	Особистісно- ціннісний підхід	Стиль як інструмент формування етичного мислення і духовної автономії студента	Аналіз моральної позиції героїв Бердника
7	Естетична настанова	Відчуття краси образів, ритму, стилістичної витонченості	Вивчення поезики «космічної прози» як стилю відчуття

Джерело: [15, 16, 24, 36, 41, 42, 49, 50, 51, 54]

Психолого-педагогічні передумови вивчення ідіостилю охоплюють не лише інтелектуальний, а й афективний і ціннісний виміри освітньої діяльності. Для успішного сприйняття стилю О. П. Бердника студентам необхідно забезпечити особистісну мотивацію до осмислення, творче занурення у філософський дискурс, рефлексивне мислення й емоційний відгук. Методична реалізація цих передумов вимагає застосування інтегрованих технологій, міжпредметного діалогу та елементів дослідницького навчання. Стиль письменника у педагогічному сенсі виступає не лише об'єктом аналізу, а й засобом гуманістичного виховання, що формує мислячу, етично зрілу особистість.

Після аналітичного узагальнення психолого-педагогічних передумов у таблиці 1.3 виникає потреба візуалізувати взаємозв'язки між основними елементами, які забезпечують ефективне засвоєння індивідуального стилю письменника студентською молоддю. Рис. 1.2 ілюструє комплексну модель, що охоплює три ключові блоки: психологічний, методичний і освітньо-виховний. Їхня взаємодія створює цілісну педагогічну систему, в якій стиль художнього твору розглядається не лише як навчальний об'єкт, а як засіб розвитку особистості, формування критичного мислення, емоційної чутливості та етичної самосвідомості студента.

Рис. 1.2 акцентує увагу на тому, що процес вивчення ідіостилю у вищій школі має бути особистісно орієнтованим, інтегративним і трансформативним – спрямованим не лише на передачу знань, а на внутрішнє перетворення читача через діалог із художнім текстом. Саме таке педагогічне прочитання творчості О. П. Бердника забезпечує її актуальність у системі гуманітарної освіти XXI століття.

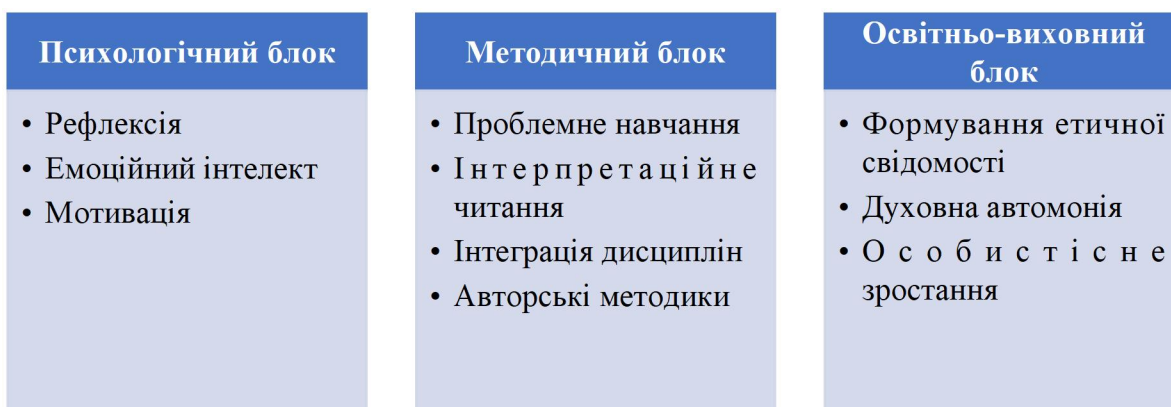

Рис. 1.2 Психолого-педагогічна модель вивчення ідіостилу О. П. Бердника у ЗВО

Джерело: [44, 50, 51]

Ефективне вивчення індивідуального стилю автора передбачає взаємодію трьох рівнів: психологічного, методичного та світоглядного. Студент виступає не лише об'єктом навчання, а співтворцем смислів, які формується у діалозі з текстом. Така модель дозволяє розглядати художній стиль як педагогічний інструмент, здатний трансформувати свідомість молоді, пробудити рефлексію, ініціювати внутрішнє зростання. Творчість О. П. Бердника, завдяки її етичній і духовній насиченості, є ефективним джерелом для реалізації цієї моделі в умовах гуманітарної освіти.

Постать О. П. Бердника в сучасній педагогіці має потенціал, що значно виходить за межі традиційного літературознавчого аналізу. Його творчість функціонує як потужний інструмент впливу на світогляд молодої людини. Передусім, О. П. Бердник – це не лише стиліст, а носій особливого типу мислення, де філософія, етика й поетика переплетені у цілісну систему смислів, здатну викликати глибоку внутрішню реакцію в читача.

Його індивідуальний стиль – не просто естетичний феномен, а текстова проєкція духовного досвіду, в основі якого лежить пошук сенсу людського буття, боротьба світла і п'ятми, правди й ілюзії, любові й страху. Саме ці антиномії, оформлені художніми засобами (архетипи, притчевість, метафорика, біблійна

риторика), стають основою для формування в студентів критичного мислення – вміння бачити конфлікт, оцінювати альтернативи, розпізнавати приховані сенси.

Так само важливою є етична функція стилю О. П. Бердника. У кожному його творі – «Поза часом», «Зоряний Корсар» – головний конфлікт має не лише сюжетне, а моральне значення. Це боротьба не героїв за результат, а людських душ за принцип: за свободу, гідність, любов, віру в добро. У цьому контексті, як зазначає С. Стиркіна, індивідуальний стиль письменника стає ефективним педагогічним засобом, що поєднує літературну освіту з моральним розвитком особистості [73].

Бердниківська проза не просто «виховує» – вона змушує ставити питання: «Хто я є?», «У що я вірю?», «Як я мислю?» – тобто активізує ті форми інтелектуального та морального зусилля, що лежать в основі критичного мислення. Його стиль спонукає до глибинного аналізу не лише тексту, а себе самого як суб'єкта читацького досвіду.

У цьому процесі студентська молодь виступає не як пасивний реципієнт, а як учасник філософського діалогу з автором. О. П. Бердник – не диктатор істин, а провокатор сумнівів. Така модель взаємодії сприяє формуванню мислячої, автономної, етично вмотивованої особистості, що й становить мету гуманітарної освіти в умовах сучасних викликів.

Отже, стиль О. П. Бердника – це і зміст, і метод, і педагогічна стратегія. Його твори доцільно використовувати в контексті формування не лише літературознавчої, а й світоглядної компетентності здобувачів вищої освіти, що і становить головну мету літературної освіти ХХІ століття.

Висновки до розділу 1

У першому розділі дослідження було здійснено аналіз філософсько-культурологічних, літературознавчих і психолого-педагогічних засад, що формують основу для осмислення індивідуального стилю О. П. Бердника як

об'єкта наукового і дидактичного вивчення. Результати аналізу дозволяють сформулювати ключові висновки.

Філософсько-культурологічний контекст стилю О. П. Бердника визначається його глибоким зануренням у ноосферну концепцію еволюції людства, синтезом міфологічного, містичного та науково-фантастичного дискурсів. Його стиль відображає не лише авторське бачення світу, а й функціонує як засіб духовного пророкування, що акумулює цінності космізму, трансгуманізму та гуманістичної віри в людину. Стиль О. П. Бердника – це не лише форма, а носій ідейної програми, що активно взаємодіє з читачем на екзистенційному рівні.

Літературознавчі основи вивчення індивідуального стилю засвідчують, що стиль письменника функціонує як багаторівнева структура, яка вимагає поєднання різних методів аналізу: текстологічного, стилістичного, інтерпретаційного, культурно-семіотичного. Ідіостиль О. П. Бердника вирізняється жанровою поліфонічністю, інтертекстуальністю, міфологізмом, специфічною метафориною та ритмікою, що організовує текст не лише логічно, а й емоційно, духовно.

У творчості О. П. Бердника стиль виступає як етичний феномен: він транслює моральні дилеми, ціннісні орієнтири, звертається до глибинних рівнів духовності. Це визначає потенціал його творів у освітньому процесі не тільки як художніх текстів, а як інструментів морального, критичного та світоглядного формування особистості.

Психолого-педагогічні передумови вивчення стилю О. П. Бердника включають рефлексивну активність студентів, емоційну чутливість, готовність до морального діалогу, а також методичну інтегрованість навчального процесу. Умови ефективного сприйняття творчості письменника в ЗВО потребують поєднання гуманітарного підходу, елементів проблемного й інтерпретаційного навчання, формування читацької автономії та залучення студентів до дослідницької взаємодії з текстом.

Осмилення стилю письменника як педагогічного явища дозволяє побачити в ньому не лише об'єкт вивчення, а повноцінний засіб трансформації особистості. Стиль О. П. Бердника виступає як «педагогіка слова», що не нав'язує істини, а ініціює пошук, сумнів, вибір і особистісне зростання. Такий підхід відкриває перспективи методичного оновлення викладання української літератури у вищій школі.

Таким чином, перший розділ закладає наукову й методологічну основу для подальшого дослідження освітніх практик вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника. Виявлені теоретичні засади дозволяють обґрунтувати актуальність і доцільність створення педагогічної моделі, що буде реалізована у другому розділі роботи.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИЧНА СИСТЕМА АНАЛІЗУ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ОЛЕСЯ БЕРДНИКА ЗА РОМАНОМ «ЗОРЯНИЙ КОРСАР»

2.1. Методичні умови вивчення індивідуальної манери Олеся Бердника у вищій школі

Вивчення індивідуальної авторської манери О. П. Бердника у закладах вищої освіти вимагає побудови цілісної методичної системи, яка враховує складність його художнього мислення, багат шаровість жанрової природи та філософсько-культурологічні горизонти творчості. Роман «Зоряний Корсар» – текст поліфонічний, насичений екзистенційними, футурологічними, міфопоетичними та національно-культурними сенсами, тому робота зі студентами має спиратися на комплекс педагогічних, психологічних, інтерпретаційних та аналітичних умов. Сучасна філологічна освіта вимагає не лише формального аналізу художньої мови, а й розвитку здатності студентів працювати з текстом як з інтелектуальною системою, яка моделює світогляд. Саме тому підходи, запропоновані Н. Головченко [18], Л. Маркуляк [47], Т. Марченко та О. Писаревою [29], С. Стиркіною [71], М. Пентилюк [52] та іншими дослідниками, стають фундаментом побудови методичних умов вивчення індивідуальної стилістики О. П. Бердника.

Творчість О. П. Бердника органічно поєднує літературознавчі, філософські, психологічні, культурологічні та навіть релігійнознавчі елементи, тому традиційний суто літературознавчий аналіз виявляється недостатнім. Інтегративний підхід дозволяє розглядати його стиль як феномен багатовимірний, що не зводиться до сукупності художніх прийомів. Робота студентів із романом «Зоряний Корсар» має включати:

- філософське осмислення категорій свободи, відповідальності, духовного вибору, космізму (праці Г. Файзулліної [74], Т. Метельової [50], І. Гриньоха [23]);

- культурологічний аналіз міфопоетичних моделей (О. Глінчевська [17], В. Жуковська [30], Н. Логвіненко [46]);
- психологічне прочитання конфліктів особистості (І. Смаглій [70], Ю. Стиркіна [71]);
- релігієзнавчі та антропологічні аспекти образів (Антропология літератури [2], І. Гриньох [23]);
- жанрово-стильову інтерпретацію фантастичного дискурсу (Т. Бовсунівська [12], С. Олійник [58]).

Інтегративність дозволяє студентам побачити, що стиль – не поверхова краса тексту, а спосіб мислення, який об'єднує знання з різних галузей у цілісну систему.

У системі вищої гуманітарної освіти дедалі більшого значення набуває проблемне навчання – метод, що передбачає активну інтелектуальну участь студентів у пізнавальному процесі. Як зазначає Н. Головченко [18], саме вивчення стилю художнього тексту (зокрема, ідіостилу) через проблемні завдання сприяє формуванню інтерпретаційного мислення – здатності до глибокого тлумачення, осмислення множинності смислів і пошуку смислових доміант.

У творчості О. П. Бердника проблемність виступає органічною рисою тексту. Його твори не дають готових відповідей, натомість ставлять перед читачем складні філософські, етичні, жанрові, культурологічні дилеми. Саме це й дозволяє будувати навчання у формі проблемного пошуку, де студент не просто читає твір, а активно розгортає власну інтерпретацію.

Пропонуємо типологію проблемних завдань для інтерпретації стилю О. П. Бердника у курсі літературного краєзнавства:

1. Онтологічні дилеми: запрошення до філософського самозаглиблення. Цей тип завдань базується на фундаментальних питаннях буття, які О. П. Бердник артикулює через долю героя, мотив самопожертви, вибору і космічної самотності. Наприклад, питання: «Чи можливий духовний прогрес без внутрішньої жертви?»

або «Чи справжня свобода завжди передбачає самотність героя?» – апелюють до студентського досвіду морального вибору та етичної відповідальності.

Така постановка питань відповідає методиці екзистенційного читання, описаній у працях В. Карацуца, яка наголошує на потребі формування суб'єктності студента через діалог із текстом [34]. Ці завдання дозволяють розглядати стиль О. П. Бердника не лише як мовну тканину, а як форму трансцендентного досвіду, що розкриває духовну екологію особистості.

2. Жанрово-стильові парадокси: розрив між рамкою і змістом. Твори О. П. Бердника часто не піддаються однозначній жанровій класифікації. Запитання типу: «Чи є «Зоряний корсар» науковою фантастикою чи філософською притчею?» або «Як поєднується жанр утопії з елементами екзистенційної драми?» – спрямовані на формування вміння інтерпретувати жанр як відкриту модель, у якій межі постійно зміщуються.

Як зазначає П. Донець, літературна освіта повинна сприяти розвитку «жанрової свідомості», що передбачає розпізнавання міжжанрових переходів і стильових гібридів [28]. Проблемність тут полягає у неспівмірності стилістичних рівнів: міфологічна символіка межує з науково-фантастичною термінологією, а релігійна риторика – з естетикою кіберпанку. Це стимулює студентів до постструктуралістської гри з текстом.

3. Міфопоетичні питання: архетип і космологія. Бердниківська проза насичена міфопоетичними образами, що апелюють до колективного несвідомого (К.Г. Юнг), зокрема до архетипу Прометея, Космічного Визволителя, Дитя-Світло тощо. Завдання типу: «Як функціонує образ Прометея у структурі роману?» чи «Яким є значення архетипу Дитя-Світло для трансформації героя?» – допомагають студентам осмислити міф як креативний код стилю.

Згідно з методичними розробками В. Жуковської, залучення архетипових структур до аналізу літературного стилю сприяє формуванню символічного мислення студента [30]. О. П. Бердник цілеспрямовано занурює читача в

«галактичну міфосферу», у якій переплітаються елементи архаїчного й футуристичного, що дає змогу застосувати інтертекстуальний та культурологічний підходи.

4. Психолого-педагогічні проблеми: герої як дзеркало ідеалу. Окрема категорія завдань – це питання, пов’язані з формуванням морально-етичної моделі студента. Наприклад: «Як образ Корсара впливає на формування ідеалу сучасного молодого читача?», «Чи можлива ідентифікація з героєм, який приносить себе в жертву задля ідеї?»

Такі завдання слугують містком між текстом і внутрішнім світом студента, стимулюючи розвиток рефлексивного мислення. За С. Ленською, художній герой у процесі читання виконує роль внутрішнього співрозмовника, що дозволяє студенту співпереживати, отже – зростати емоційно [44]. Бердниківський стиль у цьому контексті виконує функцію «виховного каталізатора», оскільки провокує моральний резонанс, не залишаючи читача байдужим. Застосування таких завдань повністю відповідає вимогам сучасної парадигми гуманітарної освіти, що поєднує когнітивний, афективний і етичний компоненти.

Проблемні завдання, адаптовані до стилю О. П. Бердника, – це не лише інструмент аналітичної роботи з художнім текстом, а й засіб формування цілісної гуманітарної компетентності студента. Вони розкривають інтерпретацію стилю як багаторівневе явище – від онтологічного до педагогічного, від жанрово-аналітичного до особистісного. Таким чином, вивчення стилю стає актом духовної зустрічі з автором – космічним мислителем, мандрівником між вимірами культури.

Проблемне навчання – ключ до глибокої інтерпретації стилю, зокрема в текстах, подібних до бердниківських, що не мають однозначних трактувань. Типізація проблемних питань (онтологічні, жанрові, міфопоетичні, педагогічні) дає змогу створити стратегію уроку або семінару, орієнтовану на діалог, пошук і смислову самостійність студента. Естетико-філософська напруга творів О. П. Бердника є природним ґрунтом для формування критичного мислення, навичок

аналізу, ціннісної рефлексії. Завдяки проблемному підходу студент не просто засвоює знання, а входить у діалог з текстом і з самим собою – що й є справжньою метою гуманітарної освіти.

Індивідуальна манера письменника, особливо така багатовимірною й ідеалістично забарвлена, як у О. П. Бердника, не може бути повністю розкрита без залучення особистісного читача. Згідно з позицією Л. Маркуляк, педагогіка особистісно орієнтованого навчання ставить у центр уваги не просто осягнення тексту, а його глибоке переживання [47]. Це означає, що студент має не лише аналізувати філософські й стилістичні елементи, а й відчувати духовний резонанс тексту в контексті власного досвіду.

Л. Рудницька, у свою чергу, підкреслює важливість суб'єкт-суб'єктної взаємодії у процесі викладання гуманітарних дисциплін. У такому підході вчитель не просто транслює знання, а виступає фасилітатором індивідуального осмислення студентом естетичного й ідейного змісту [66].

Для ефективного вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника у ЗВО доцільно впроваджувати такі методи:

1. Інтерпретаційне есе на тему: «Як я розумію філософію Корсара?» – дозволяє виявити індивідуальне світосприйняття студента та його асоціативне поле в межах тексту.

2. Рефлексивний творчий проєкт: «Мій особистий кодекс світла» – завдання надає можливість синтезувати бердниківські ідеї в етичному або життєвому кодексі самого студента.

3. Мультимедійні колажі чи візуалізації архетипів – візуалізація мотивів (наприклад, зоряного шляху, світла, духовного єднання) через візуальні засоби сприяє глибшому осмисленню образної системи письменника.

4. Асоціативна реконструкція авторського задуму – вправи, що заохочують створювати власні інтерпретації ключових сцен на основі метафорики та символіки.

5. Мініесе про переживання екзистенційних мотивів (самотність, свобода, вибір, вигнання) – дають змогу зіставити особисті емоційні реакції з тим, як ці мотиви представлені у романі «Зоряний Корсар».

Такий підхід забезпечує не лише інтелектуальний, а й емоційний резонанс студентів із текстом. Він формує здатність «чути» стиль як форму духовного буття, а не лише як технічну манеру письма. За умов системної реалізації цей метод:

- стимулює розвиток літературознавчої компетентності;
- сприяє розбудові емоційного інтелекту;
- формує естетичну емпатію до авторського задуму;
- навчає мультимодальній інтерпретації тексту (через текст, візуалізацію, рефлексію).

Цей підхід повністю узгоджується із завданнями формування літературознавчої компетентності студента в умовах гуманітарної освіти ХХІ століття та дозволяє реалізувати цілісний розвиток особистості через діалог з художнім стилем і духовною позицією автора.

Формування літературознавчої компетентності є базовою умовою успішного вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника у вищій школі, оскільки саме ця компетентність дозволяє студентові орієнтуватися в багат шаровій структурі художнього тексту, поєднувати емоційне й інтелектуальне сприйняття та переходити від поверхневого читання до інтерпретації складних філософських і естетичних моделей. У цьому аспекті слушною є позиція Л. Маркуляк [47], яка наголошує, що компетентнісний аналіз стилю виходить далеко за межі фактологічного знання та передбачає сформовану здатність читати твір на декількох рівнях одночасно: сюжетному, символічному, концептуальному й естетичному. Саме у випадку з О. П. Бердником такі рівні тісно переплетені: його романи побудовані як багат шарові структури, де наратив приховує філософську концепцію, метафора переходить у притчеву форму, а фантастичний образ виявляється носієм ідеологічної програми.

Одним із ключових аспектів літературознавчої компетентності є вміння бачити композиційні та стилістичні домінанти тексту: повтори мотивів, структурні паралелі, ритмомелодику фрази, особливості синтаксичного руху, афористику, авторські звернення та інтонацію. У творах О. П. Бердника, зокрема в «Зоряному Корсарі», синтаксис часто виконує не просто організуючу, а смислотворчу функцію: короткі фрази, риторичні звернення, діалогічні монологи та гіпофори створюють ефект внутрішньої проповіді, де автор веде читача до певного світоглядного висновку. Без уміння «зчитувати» ритм тексту студент ризикує сприймати такі фрагменти як стилістичний декор, а не як основу ідіостилю.

Компетентність також передбачає здатність відчувати філософську насиченість образів, адже для О. П. Бердника персонаж майже ніколи не є лише учасником сюжету. Образ Корсара становить узагальнення концепту внутрішньої свободи; образ Дитини Світла – метафору духовної еволюції; мотив Прометея – перетлумачення архаїчного архетипу. Усі ці елементи вимагають від студента не лише знання контексту, а й сформованого вміння інтерпретувати символи, помічати міфопоетичні перегуки, бачити у вигляді фантастичного прийому філософську модель, а не художню умовність.

Важливим компонентом є вміння порівнювати різні концептуальні моделі та інтерпретаційні підходи. Твори О. П. Бердника існують на перетині космізму, екзистенціалізму, притчевої традиції та утопічного мислення, і саме порівняльний аналіз дозволяє студентам розуміти, як жанрова трансгресія формує індивідуальний стиль письменника. Порівняння архетипу Прометея в О. П. Бердника з його класичними втіленнями в античній трагедії, романтичній поезії чи модерністській прозі дає студентам змогу вийти за рамки буквального читання й усвідомити авторські інновації. Так само зіставлення двох версій «Зоряного Корсара» (1971 і 2004 рр.) формує вміння аналізувати текст у його історичній динаміці, виявляти зміни інтонації, ритму, ідейної насиченості.

У ширшому розумінні літературознавча компетентність охоплює й здатність розмежовувати наукові категорії, які в масовому читанні часто змішуються: ідіостиль, індивідуальну манеру, жанрову модифікацію, міфопоетичну модель чи риторико-філософський дискурс. У роботі з бердниківським текстом це особливо принципово: його стиль не можна звести до письменницької манери, бо він поєднує філософський світогляд, міфотворчу програму, жанрову гнучкість і футурологічне мислення. Тому здатність точно розуміти функції кожного з цих рівнів – необхідна умова формування аналітичного мислення студентів.

У підсумку літературознавча компетентність у роботі з текстами О. П. Бердника постає не як набір умінь, а як цілісна інтелектуальна система, що поєднує аналітику, інтерпретацію, філософську чутливість і культурологічну обізнаність. Саме вона дозволяє студентові не розгубитися у складності стилю, а навпаки – побачити в ньому цілісність ідейного задуму, вміти інтерпретувати багатопланові образи та впроваджувати отримані знання у власну методичну практику.

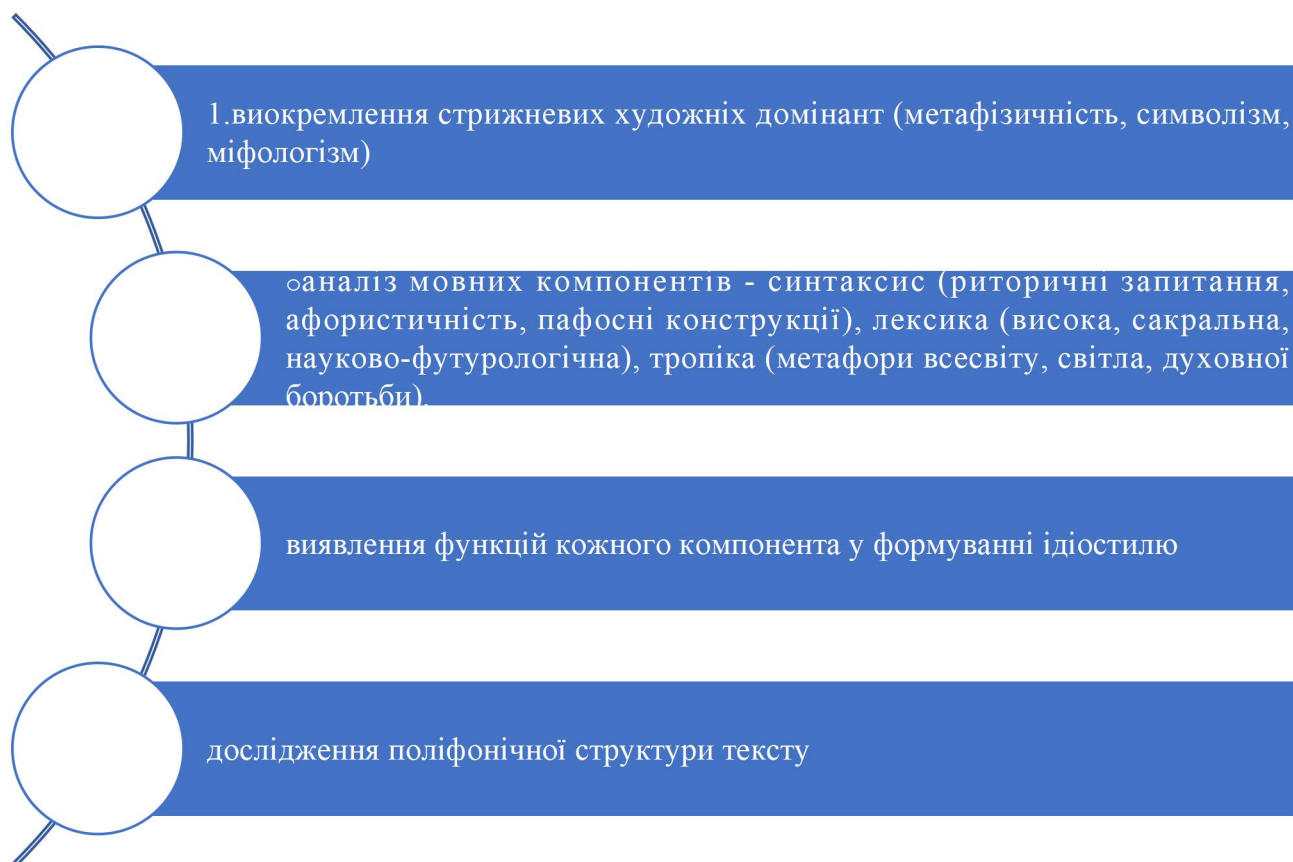

Рис. 2.1 Структурно-стильовий аналіз як конкретний інструмент роботи з текстом

Джерело: [15, 16, 18]

У процесі вивчення індивідуального стилю письменника в університетському курсі важливим є застосування структурно-стильового аналізу – методики, яка дозволяє розглядати текст як складну систему багаторівневих смислів, мовленнєвих стратегій та філософських наративів. Роман «Зоряний Корсар» є зразком саме такої поліфонічної побудови, яка потребує від студентів глибокої філологічної компетентності.

Насамперед, варто акцентувати увагу на багаторівневості символів, які відіграють центральну роль у конструюванні сенсів. Образ Корсара функціонує не лише як сюжетний герой, а як філософсько-антропологічна модель Людини Майбутнього – месії, провідника, духовного пророка. Цей образ поєднує функції етичного орієнтира, космогонічного героя й провісника ноосферного оновлення. Його значення розкривається поступово: від дії – до символу, від символу – до ідеї.

Другий компонент – ритмізовані монологи-пророцтва, що становлять внутрішній пласт тексту. Частина з них винесена автором у публіцистичну збірку «Золоті Ворота» [6], що дозволяє порівнювати художній та публіцистичний дискурси. Ці монологи побудовані за законами риторичного тексту – з афористичними побудовами, біблійним синтаксисом, паралелізмами. Вони вимагають гарної пам'яті, інтонаційної інтерпретації та філософського тлумачення.

Окремої уваги заслуговує інтертекстуальність твору. У «Зоряному Корсарі» студент має навчитися бачити не лише алюзії на Біблію (месія, світло, жертва), а й глибші зв'язки з античною міфологією (Прометей, Орфей) і філософією Вернадського (концепція ноосфери, взаємозв'язок духовного й космічного). Така мережа текстових перегуків ускладнює інтерпретацію, але водночас і розвиває навички асоціативного мислення.

Таким чином, структурно-стильовий аналіз цього роману дозволяє сформувати в студентів здатність бачити не лише текст, а й підтекст, метатекст, філософський дискурс. Він розвиває такі компетентності, як здатність до інтерпретації символіки, розпізнавання інтертекстуальних зв'язків, аналіз композиційної побудови, ідентифікація жанрових трансформацій та оцінка риторичних засобів автора.

Вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника вимагає цілісного методичного підходу, який охоплює не лише текст, але й широкий духовний, історичний та філософський контекст. Ефективна методична система повинна враховувати специфіку авторського світобачення, багат шаровість романів, міфопоетичні структури, дисидентський досвід та особливу ритміко-афористичну манеру письма. Нижче подано таблицю 2.1 з вісьмома ключовими методичними умовами, що забезпечують повноцінний аналіз ідіостилу письменника на матеріалі роману «Зоряний Корсар».

Таблиця 2.1

Методичні умови вивчення стилю Олеся Бердника у вищій школі

№	Методична умова	Зміст реалізації
1	Біографічний контекст	Аналіз дисидентської біографії, табірного досвіду, участі в клубі творчої молоді, духовно-містичних пошуків. Розгляд того, як життєвий шлях формує етичний код стилю («воля», «поклик духу», «космічна місія»).
2	Історико-культурний контекст	Вивчення радянського тоталітаризму, заборони філософської фантастики, українського космізму (Руденко, Вернадський). Пояснення причин цензурних спотворень текстів Бердника.
3	Філософська парадигма творів	Передтекстовий аналіз понять: ноосфера, еволюція духу, космічний гуманізм. Використання підходів Файзулліної для розуміння філософського підґрунтя образів Корсара, Месії Світла тощо.
4	Дослідницький підхід студентів	Робота з архетипами (Прометей, Месія), порівняння видань 1971 і 2004 рр., дослідження цензурних вилучень, контент-аналіз символів («світло», «воля», «космос»).
5	Естетична акцентуація тексту	Виразне читання монологів Корсара, прослуховування ритмічних структур, інтонаційний розбір афоризмів. Обговорення естетики космічних видінь та емоційних реакцій студентів
6	Розвиток інтерпретаційних умінь	Робота з прихованими сенсами, символами, алюзіями; інтерпретація міфопоетичних структур; застосування герменевтичних запитань («що означає цей образ?», «чому він повторюється?»).
7	Аналітичне читання та елементний аналіз тексту	Виділення окремих елементів стилю: риторичні конструкції, афористичність, внутрішні монологи, хронотопна поліфонія. Аналіз лексики космічного й духовного спрямування.
8	Інтертекст і порівняння текстових версій	Робота з міжтекстовими зв'язками: міфологія, Біблія, філософська публіцистика Бердника. Порівняння різних редакцій «Зоряного Корсара» як інструмент виявлення цензурних і авторських трансформацій.

Джерело: [39, 43, 47, 48, 49, 50, 54]

Подані методичні умови формують цілісну модель роботи з індивідуальним стилем О. П. Бердника. Вони дозволяють розглядати роман «Зоряний Корсар» не лише як художній текст, а як багатовимірний культурно-філософський простір, у якому поєднуються дисидентський досвід, космогонічні ідеї та глибока етична проблематика. Застосування біографічного, історичного, філософського, естетичного та дослідницького підходів забезпечує формування у студентів літературознавчої компетентності, уміння аналізувати складні багатошарові тексти та здатності до інтерпретації художніх смислів на рівні сучасної гуманітарної науки.

Комплексність таблиці відповідає сучасним вимогам філологічної освіти й методики викладання художньої літератури у вищій школі.

Методичні умови вивчення індивідуальної манери О. П. Бердника у вищій школі формують багат шарову педагогічну систему, що відповідає складності його художнього стилю. Інтегративність дозволяє побачити поліфонічну природу тексту; проблемність активізує інтелектуальний пошук; особистісно орієнтований підхід перетворює читання на внутрішній діалог; структурно-стильовий аналіз забезпечує фахову глибину; цілісність матеріалу вводить студента в духовний і культурний контекст творчості; дослідницька діяльність формує аналітичне мислення; естетична акцентуація робить інтерпретацію повноцінною і живою. Разом ці умови створюють модель, у якій стиль О. П. Бердника постає як простір духовного осмислення, міждисциплінарного аналізу та особистісного розвитку студентів.

2.2. Навчальна модель формування літературознавчої компетентності студента у процесі дослідження індивідуального стилю Олеся Бердника

Формування літературознавчої компетентності передбачає системну підготовку студентів до глибокого, аналітичного прочитання художнього тексту з урахуванням його стилістичних, жанрових, філософських та інтертекстуальних особливостей. За базову основу моделі було взято когнітивно-комунікативний підхід, що поєднує здатність інтерпретувати художній текст як феномен культури та як структуровану мовно-естетичну систему.

Як підкреслює Л. Маркуляк, літературознавча компетентність передбачає не механічне засвоєння теоретичних термінів, а здатність проникати у глибинні рівні художнього тексту: розрізняти авторську манеру й індивідуальний стиль, бачити повторювані стилістичні домінанти, виявляти інтертекстуальні коди й орієнтуватися у філософсько-естетичних смислах твору [47]. Саме такий підхід є необхідним для розуміння творчості О. П. Бердника, стиль якого вирізняється багат шаровою структурою та особливою концептуальною насиченістю.

У роботі з текстами письменника студент має навчитися розрізняти низку ключових феноменів:

- ідіостиль – не лише сукупність мовних чи образних домінант, а цілісна модель авторського світовідчуття, де синтаксис, метафорика, символіка та ритмомелодика утворюють впізнаваний духовно-естетичний «підпис» автора. У випадку О. П. Бердника цей стиль поєднує космічні образи, філософські алегорії та риторичну експресію, що перетворює текст на форму світоглядної декларації (див. також В. Волошук [15] і В. Жуковську [30], які уточнюють термінологію індивідуального стилю).

- жанрова трансгресія – одна з найхарактерніших рис його письма. Письменник легко переходить від фантастичного роману до філософської притчі, від містичного одкровення до утопічної моделі або етико-політичного розмислу. Т. Бовсунівська [12] наголошує, що такі тексти існують у режимі поліфонічного жанрового багатоголосся, де жанр є не рамкою, а способом масштабного мислення.

- міфопоетичність – постійна взаємодія космогонічних уявлень із українськими культурними архетипами. К. Комісаренко [36] показує, як модернізований образ Прометея, Дитяти-Світла чи «вогню духу» формує новий тип героя футурологічного наративу, а логвіненківський аналіз фольклорно-фантастичної поетики [46] підкреслює глибинність таких архетипів. Через це художній текст набуває не просто символічної, а майже сакральної структури.

- екзистенціалізм і метафізика – основа філософського звучання бердниківської прози. Теми вибору, межової ситуації, свободи, зобов'язання перед космосом і людством, внутрішнього страху й самотності звучать у творчості письменника як ключові духовні маркери. Дослідження Т. Метельової [51], С. Олійника [58; 60] та П. Донця [27; 28] демонструють, що О. П. Бердник поєднує риси екзистенціалізму, космізму та футурологічної метафізики, створюючи унікальну модель філософського роману.

Саме тому при створенні навчальної моделі особливу увагу було приділено тому, щоб студенти не лише запам'ятовували терміни, а вчилися бачити, як вони «працюють» у конкретному тексті. Робота з такими категоріями формує здатність до складних аналітичних операцій, глибокої інтерпретації та філософського читання. Навчальна модель, побудована на аналізі ідіостилю О. П. Бердника, орієнтована не просто на вияв художніх прийомів, а на входження до внутрішньої логіки тексту – його світоглядної структури, духовної напруги та ідейного кола.

Таким чином, зазначені особливості стали ядром розробленої моделі: вони визначили добір матеріалу, типи інтерпретаційних завдань, логіку побудови аналітичних етапів. Модель покликана сформувати у студентів уміння не лише читати текст, а й упізнавати в ньому філософську глибину, символічні рівні, інтертекстуальні зв'язки та світоглядну позицію автора, що й становить суть сучасної літературознавчої компетентності.

Метою навчальної моделі є формування цілісної системи знань, умінь і навичок студентів для розпізнавання, аналізу та інтерпретації індивідуального стилю О. П. Бердника на матеріалі роману-феєрії «Зоряний Корсар».

Завдання моделі:

1. Ознайомити студентів з поняттям ідіостилю та авторської стилістики.
2. Розвивати вміння аналізувати складні філософські, релігійні та міфологічні підтексти.
3. Виробити навички інтертекстуального та метафоричного аналізу.
4. Активізувати самостійну роботу з літературною критикою та науковими джерелами.
5. Формувати здатність до естетичної і моральної рефлексії.

Навчальна модель, запропонована у даному дослідженні, реалізується поетапно, з урахуванням логіки засвоєння складного філософсько-художнього матеріалу. Послідовність етапів побудована на засадах інтеграції теорії, аналітики, інтерпретації та творчості, що відповідає сучасним вимогам до літературознавчої

освіти у ЗВО. Кожен етап спрямований на поступове формування не лише академічних знань, а й інтелектуально-особистісних якостей студента (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Етапи реалізації навчальної моделі

Етап	Назва	Зміст діяльності	Очікуваний результат
I	Організаційно-мотиваційний	Вступне заняття з ознайомленням із постаттю О. П. Бердника та філософією роману	Зацікавлення, створення базового культурного контексту
II	Теоретичний	Вивчення понять: ідіостиль, жанрова трансгресія, міфопоетика, риторико-філософський дискурс	Формування понятійного апарату
III	Аналітичний	Структурно-стильовий аналіз уривків «Зоряного Корсара», інтертекстуальний аналіз (Біблія, античність, Вернадський)	Навички глибокої роботи з текстом
IV	Інтерпретаційний	Колективне та індивідуальне тлумачення образів, філософських смислів	Здатність до глибокої інтерпретації художніх моделей
V	Творчий	Створення есе, буктрейлера, діалогічного сторітелінгу	Продуктивна переробка прочитаного
VI	Рефлексивно-оцінювальний	Тестування, обговорення, порівняльний аналіз	Самооцінка та корекція результатів навчання

Джерело: складено автором

Етапи реалізації навчальної моделі демонструють її багаторівневу структуру, що охоплює як когнітивний, так і творчо-рефлексивний компоненти. Починаючи з формування мотивації і теоретичної бази, студенти переходять до глибокого аналізу та інтерпретації, завершуючи навчання власним творчим осмисленням і самооцінкою. Такий підхід забезпечує не лише розуміння індивідуального стилю О. П. Бердника, а й розвиток літературознавчої компетентності та філософсько-культурної зрілості студентів.

Компоненти літературознавчої компетентності:

1. Когнітивний компонент. Цей компонент охоплює систему знань, які студент має засвоїти для успішного аналізу твору. Йдеться не лише про елементарне знання сюжету чи літературного жанру, а про глибоке розуміння стильових особливостей О. П. Бердника, включно з філософською наповненістю його текстів, метафоричністю, інтертекстуальними посиланнями, жанрової

специфіки романів-феєрій, зокрема поєднання фантастики, філософської притчі, духовного пошуку, культурного контексту, у якому створено роман: вплив української міфології, національно-визвольної ідеї, технооптимізму й ноосферної концепції Вернадського, авторського світогляду, який має бути інтегрований у студентське розуміння тексту як продукту філософського та художнього мислення. Таким чином, когнітивна компетентність – це не лише фактологічна база, а передусім інтелектуальний каркас, на який спирається подальше тлумачення і оцінка твору.

2. Аналітична компетентність передбачає сформованість у студента вміння аналізувати літературний твір за рівнями:

- стилістичний аналіз – виявлення мовних засобів, ритмомелодики, синтаксичних побудов, повторів, окличних конструкцій, поетичної прози тощо;
- інтертекстуальний аналіз – виявлення алюзій на Біблію, античні міфи, українську духовну традицію, ідеї В. Вернадського, Тейяра де Шардена, буддистської філософії, мотивів аркану та духовної мандрівки;
- екзистенціально-філософський аналіз – осмислення понять вибору, відповідальності, вигнання, космічної самотності, повстання проти системи.

Цей компонент сприяє розвитку критичного мислення, дослідницьких навичок, здатності застосовувати різні рівні інтерпретації – від текстового до метафізичного.

3. Комунікативний компонент. Цей компонент спрямований на розвиток уміння виражати особисте бачення твору у різних форматах – участь у дискусіях, де студент аргументовано відстоює свою інтерпретацію образу Корсара як метафори Людини Майбутнього, написання аналітичного есе, у якому інтегруються знання зі стилістики, філософії, історії культури. Створення мультимедійного продукту – наприклад, буктрейлера, інфографіки, тематичного подкасту, візуальної інтерпретації космогонії О. П. Бердника. Це формує здатність

до полікодової репрезентації знання, розвиток медіаграмотності, навичок публічного представлення результатів аналізу.

4. Оцінно-ціннісний компонент. Цей рівень формує у студентів етико-світоглядну чутливість до змісту твору. Йдеться про осмислення проблеми саможертвності, віри, духовного шляху, як її подає О. П. Бердник через образи Корсара, Магара, Отця, Пілота, формування власного ставлення до питань свободи, влади, ілюзії, призначення людини, як філософських категорій, готовність приймати іншу точку зору, вести діалог на межі культурних парадигм (технократизм і духовність, раціоналізм і міф, наука і віра). Уміння актуалізувати смисли твору в сучасному контексті – наприклад, як заклик до екологічного мислення, до переосмислення межі між штучним і природним, людським і машинним. Оцінно-ціннісний компонент – це серцевина літературознавчої освіти, бо саме він формує світоглядну позицію майбутнього фахівця, не лише читача.

Ці чотири компоненти тісно взаємопов'язані. Навчальна модель передбачає синтез усіх рівнів, що дає змогу студентам не лише інтерпретувати художній текст, а й розвивати інтегральну літературознавчу компетентність, де знання, навички, комунікація та цінності – єдине ціле.

Одним із ключових компонентів формування літературознавчої компетентності є вміння студентів здійснювати інтертекстуальний аналіз, порівнюючи авторське бачення героя з усталеними архетипами. Роман-феєрія «Зоряний корсар» О. П. Бердника репрезентує образ Корсара як духовного провідника, месіанську постать, через що цілком доречним є його зіставлення з архетипом Спасителя, відомим із євангельської традиції. Таке завдання стимулює ціннісно-оцінювальну активність студентів, активізує філософське мислення, а також розвиває здатність до глибокого текстуального аналізу (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Порівняльна характеристика образу Корсара та архетипу Спасителя

Ознака /	Образ Корсара («Зоряний	Архетип Спасителя	Коментар-аналітика
----------	-------------------------	-------------------	--------------------

Мотив	корсар»)	(євангельська традиція)	студента (очікувана форма відповіді)
Походження	Тасмниче, без чіткого минулого, «зіркове»	Небесне походження, народжений від Духа Святого	«Корсар як прибулець із позачасової реальності...»
Місія	Принести знання, звільнити людство від духовного рабства	Спаси людство через жертву та істину	«Обидва – провісники істини, які кидають виклик системі»
Ставлення до системи	Бунтівник проти імперій, диктатури і технологічного рабства	Конфлікт з фарисеями, римською владою	«Образ Корсара – як інтелектуального месії...»
Засоби впливу	Слово, просвітлення, емпатія	Проповідь, чудеса, жертовність	«Відмова від насильства – спільна риса»
Смерть і воскресіння	Алегорично: втрата фізичної оболонки, перехід у новий вимір	Фізична смерть і тілесне воскресіння	«Корсар – символ метафізичного воскресіння»
Вплив на інших	Пробудження індивідуальностей, зняття ілюзій	Навернення апостолів, пробудження віри	«Корсар і Христос – рупори істини»
Етичні орієнтири	Свобода, гідність, космічний гуманізм	Любов, милосердя, покаяння	«Обоє – вчителі духовного розвитку»
Результат місії	Залишає простір трансформації, веде далі	Створення Церкви, обіцянка Царства Небесного	«Обидва не завершують, а лише відкривають шлях»

Джерела: [1, 5, 9]

Зіставлення образу Корсара з архетипом Спасителя виступає одним із ключових методичних засобів розкриття глибинного змісту роману-феєрії «Зоряний Корсар» О. П. Бердника. Такий підхід не лише дозволяє залучити студентів до рефлексії над духовними та етичними аспектами тексту, а й сприяє розвитку міждисциплінарного мислення, в якому поєднуються знання з літературознавства, філософії, культурології, релігієзнавства.

Образ Корсара, який, як і Христос, проходить шлях самопожертви заради звільнення людства від духовного рабства, є не просто персонажем, а носієм архетипу, що закорінений у колективному несвідомому. Його внутрішня трансформація, боротьба зі злом, протистояння Системі, а також піднесення ідеї свободи, добра і любові над страхом і примусом, дозволяють розглядати твір у

площині не лише художнього, а й філософського прочитання. Така екзистенційна парадигма виводить навчання на рівень глибокого сенсотворення.

У методичному плані таке зіставлення активізує когнітивний компонент літературознавчої компетентності студентів, оскільки вони мають здійснити порівняльний аналіз символіки, сюжетної динаміки, авторських інтенцій. Аналітичний компонент виявляється у вмінні осмислювати літературний текст у ширшому культурному контексті, а оцінно-ціннісний – у здатності інтерпретувати художній твір через призму особистісних та моральних орієнтирів.

Окрім того, залучення такого методу сприяє формуванню навичок критичного мислення: студенти вчаться ставити запитання до тексту, авторської позиції, співвідносити художні образи з універсальними гуманістичними категоріями. Така форма роботи також поглиблює розуміння літератури як засобу пізнання світу і самого себе, як простору для осмислення власної екзистенції – буття, вибору, свободи, відповідальності. Врешті, це наближає студентів до усвідомлення літературного тексту як частини ширшого метафізичного діалогу, в якому художнє слово є засобом філософського осмислення буття. Такий підхід є надзвичайно актуальним у сучасній освіті, де важливо не лише передати знання, а й навчити бачити сенси, ставити запитання і шукати відповіді на них у глибинах тексту та себе самого.

Жанрова палітра роману-феєрії «Зоряний корсар» є надзвичайно насиченою та багатошаровою. О. П. Бердник поєднує елементи феєрії, притчі та антиутопії, що дозволяє досягти як філософської глибини, так і емоційного впливу на читача. Метою завдання є навчити студентів розпізнавати риси різних жанрових форм у художньому тексті, аналізувати їх функцію в межах ідеї твору та поглиблювати розуміння авторського стилю (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

**Жанрові риси феєрії, притчі та антиутопії у романі
О. П. Бердника «Зоряний корсар»**

Жанрова форма	Основні риси жанру	Прояв у романі	Функція в структурі тексту
Феєрія	Надреальність, алегоричність, візіонерські образи, символізм, умовний час і простір	Картинність світів, польоти між зірками, метафізичні діалоги Корсара з вищими силами, образи «світла» й «морочу»	Поглиблює ідею духовного прозріння, виходить за межі реального, створює багатовимірність сенсів
Притча	Повчальність, алегоричність, моральний вибір, архетипні образи, простий сюжет із глибоким філософським змістом	Корсар як символ людського вибору між темрявою і світлом; фрагменти, де персонажі діють як умовні фігури моралі	Універсалізує конфлікт, підводить до філософського осмислення свободи, любові, смерті
Антиутопія	Зображення тоталітарної системи, утиск особистості, технократизм, маніпуляція свідомістю, критика суспільства майбутнього	Земля в романі як приклад деградованої цивілізації, де панує контроль, війна і духовна порожнеча	Служить фоном для протиставлення героїчного шляху Корсара, виконує критичну функцію щодо дійсності

Джерела: [1, 7, 12, 15]

Проведений аналіз доводить, що роман «Зоряний корсар» є синтетичним жанровим утворенням, де феєричне, притчове й антиутопічне переплітаються в єдиний художній простір. Риси феєрії надають тексту метафізичної глибини, дозволяють змалювати картини духовного космосу; притча забезпечує філософсько-етичний вимір і апелює до вічних істин; антиутопія виконує критичну функцію, вказуючи на загрози технократичного світу без духовності.

Таким чином, виконання завдання дозволяє студентам не лише розпізнавати жанрові риси, а й усвідомлювати їхню роль у втіленні основного задуму автора, а також формує навички інтержанрового аналізу, що є важливою частиною літературознавчої компетентності.

Одним із важливих аспектів дослідження стилю О. П. Бердника у романі-феєрії «Зоряний корсар» є вивчення системи символів, які формують метафізичний простір твору. Розуміння символів – зорі, меч, сонця, воріт – дає змогу студенту глибше осмислити світоглядну парадигму автора, а також виявити філософські й культурологічні контексти, що визначають індивідуальний стиль

митця. Побудова карти символів виступає ефективним інструментом літературознавчої компетентності (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Карта символів у романі-феєрії «Зоряний корсар» О. П. Бердника

Символ	Значення в романі	Філософський / міфологічний підтекст	Функція у творі	Трансформація протягом сюжету
Зоря	Мета духовного пошуку, світло істини	Архаїчний символ надії, шляху, провідника (Віфлеємська зірка, зоря як архетип Платона)	Орієнтир героя, метафора істинного Я	Від «мрії» до втілення – символ особистого Пробудження
Меч	Знаряддя очищення, активної волі	Мотив справедливості, меч Архангела Михаїла, меч як воля до істини (Ніцше)	Розмежування добра і зла, вибір	Від зовнішнього атрибута – до уособлення внутрішньої сили
Сонце	Джерело космічного тепла і любові	Солярний символ життя, Бог-Сонце у різних культурах, просвітлення (буддизм)	Осердя метафізичного космосу, вища мета	Символ не лише фізичного, а духовного світла
Ворота	Межа між світами, ініціація	Мотив порогу: ворота раю/пекла, поріг трансформації (Юнг, Камю)	Початок шляху, перехід до нового стану буття	Від обмеження – до символу свободи

Джерела: [1, 4, 9]

Здійснений аналіз дозволяє стверджувати, що символічна система у романі «Зоряний корсар» виконує функцію не лише художнього оздоблення, а є ключовим компонентом філософської структури тексту. Символи зорі, меча, сонця та воріт виступають маркерами екзистенційного шляху героя, кожен з яких уособлює певний етап внутрішньої трансформації. Їх інтерпретація потребує не лише знань про культурні контексти, а й вміння співвідносити образний пласт із філософською проблематикою твору. Таким чином, виконання подібного завдання сприяє формуванню аналітичного, оцінно-ціннісного та когнітивного компонентів літературознавчої компетентності студента.

Дослідження філософських витоків образу Космосу у романі-феєрії О. П. Бердника «Зоряний Корсар» дозволяє не лише глибше інтерпретувати світоглядну основу твору, а й налагодити міждисциплінарний діалог між літературознавством

та філософією науки. Саме тому до навчальної моделі включено завдання, що передбачає міні-дослідження на тему: «Космічне уявлення у філософії Вернадського та О. П. Бердника» (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Завдання «Космічне уявлення у філософії Вернадського та Бердника»

Компонент моделі	Зміст
Навчальна мета	Сформувати вміння студентів інтегрувати філософське та художнє знання, виявляти міждисциплінарні зв'язки, здійснювати науковий пошук та міні-дослідження.
Очікуваний результат	Аналітичне есе або мультимедійна презентація через зіставлення поглядів Вернадського (ноосфера, космізм) та Бердника (космічний гуманізм, духовна еволюція).
Ключові поняття	Космос, ноосфера, космічне мислення, еволюція свідомості, духовна місія людини, «розумне світло».
Форма роботи	Індивідуальне міні-дослідження на основі філософських та художніх текстів, захист результатів перед аудиторією.
Тип завдання	Дослідницько-аналітичне, міждисциплінарне.
Інструменти реалізації	Тексти твору «Зоряний Корсар», уривки з праць В. Вернадського («Наукова думка як планетне явище», «Біосфера»), відкриті джерела, візуалізація.
Оцінювання	Критерії: глибина порівняння, логічність викладу, коректність термінів, оформлення результатів (есе/презентація).
Джерела для опрацювання	1. Вернадський В. І. Наукова думка як планетне явище. 2. Бердник О. Зоряний Корсар. 3. Шевченко В. Український космізм. 4. Паламарчук М. Філософія Бердника.

Джерела: [1, 14, 28, 37]

Завдання орієнтоване на розвиток когнітивної та оцінно-ціннісної компонент компетентності студента. Виконання міні-дослідження стимулює самостійну інтерпретацію світоглядних ідей, сприяє кращому розумінню філософської глибини художнього тексту, формує дослідницьке мислення. Порівняльний аналіз поглядів Вернадського і О. П. Бердника надає студентам змогу осмислити українське бачення космічного майбутнього людства, що є особливо актуальним у сучасному науково-гуманітарному дискурсі.

Сучасна освітня практика активно інтегрує мультимедійні інструменти як засіб розвитку творчого мислення та візуальної грамотності студентів. Завдання зі створення буктрейлера не лише поглиблює інтерпретацію художнього тексту, а й

формує низку міждисциплінарних компетентностей. Зокрема, йдеться про візуалізацію метафоричних образів, притаманних художньому світові О. П. Бердника, у форматі цифрового продукту. Буктрейлер як форма творчої презентації роману дозволяє осмислити глибину метафоричного шару, зокрема символів зорі, меча, сонця, воріт тощо, і водночас трансформувати їх у виразну візуальну нарацію (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Практичне завдання - створення буктрейлера «Зоряного Корсара»

Елемент завдання	Зміст
Форма завдання	Створення буктрейлера (до 3 хв) на основі метафоричного аналізу тексту
Мета	Розвинути вміння інтерпретувати художній текст через візуальні засоби; осмислити символіку роману; актуалізувати філософські й екзистенційні мотиви
Очікувані результати	Буктрейлер, що містить: – візуалізацію ключових метафор (зоря, меч, сонце, ворота); – аудіосупровід з авторським текстом/цитатами з роману; – інтеграцію символічного і сюжетного пластів твору
Компетентності, що формуються	Комунікативна, цифрова, естетична, літературознавча (оціночно-ціннісний компонент)
Засоби реалізації	Відеоредактори (Canva Video, InShot, CapCut, Adobe Express); аудіоредактори (Audacity, BandLab); презентаційні програми (PowerPoint, Google Slides із записом відео)
Оцінювання	1. Змістова відповідність метафоричному аналізу – 40% 2. Креативність і якість візуального ряду – 30% 3. Вміння структурувати сюжет – 20% 4. Технічна реалізація – 10%
Рекомендовані джерела	Бердник О. Зоряний Корсар. – К.: Веселка, 2020. Руднева М. Міфологічний словник. – М., 2001. Вітушинська Л. Метафора в художньому мисленні. – Львів, 2015. https://www.canva.com , https://capcut.com
Тип контролю	Презентація результату на занятті, рефлексивний міні-есе після перегляду буктрейлерів групи

Джерела: [1], [19], [25], [44]

Застосування завдання зі створення буктрейлера дозволяє студентам осмислити літературний твір у межах візуальної культури, сприяє глибшому розумінню авторських метафор і символів. Поєднання філософських мотивів з креативним дизайном посилює здатність студентів трансформувати абстрактні

образи у чітко структуровані візуальні повідомлення, розвиває вміння презентації та інтерпретації складних смислових структур у сучасних форматах цифрової комунікації.

1. Принцип інтеграції. Інтеграція гуманітарних знань є фундаментом сучасного філологічного навчання, оскільки дозволяє студентам вийти за межі вузького текстуального аналізу та осмислити літературний твір у широкому культурно-історичному та філософському контексті. У нашій моделі навчання цей принцип реалізується через поєднання літературознавчих, філософських і культурологічних підходів до осмислення художнього тексту.

На прикладі роману-феєрії «Зоряний Корсар» інтеграція передбачає:

- поєднання аналізу художньої мови з розглядом філософських концептів, зокрема понять свободи, самотності, людської гідності, бунту, духу;
- осмислення твору як культурного коду, що передає ціннісні орієнтири українського космізму;
- розкриття екзистенційних вимірів сюжету та образної системи через призму культурної пам'яті та духовного спадку.

Таким чином, студент не лише інтерпретує твір як текст, а й вивчає його як явище культури, занурене у метафізику національної свідомості, постколоніального досвіду й духовного самовизначення.

2. Принцип проблемності. У дослідному навчанні літератури проблемність виступає важливою методичною умовою активізації мислення, розвитку уяви та формування моральної рефлексії. Цей принцип базується на тому, що навчальний процес не зводиться до засвоєння готових знань, а ґрунтується на пошуку рішень складних, іноді суперечливих питань, які не мають однозначної відповіді.

У межах розгляду «Зоряного Корсара» студентам пропонуються завдання:

- сформулювати власне тлумачення екзистенційного вибору героя у світі примусу;
- визначити межі допустимого в конфлікті свободи й відповідальності;

- зіставити авторське бачення утопії з сучасним уявленням про майбутнє суспільства;
- порівняти етичні дилеми героїв з реальними ситуаціями в українському суспільстві.

Таке проблемне навчання активізує критичне мислення, стимулює емоційне співпереживання, готує студентів до фахової інтерпретації складних текстів, у тому числі у сфері літературної критики, публіцистики, академічного аналізу.

3. Принцип діалогічності передбачає вибудову взаємин між студентом і художнім твором у формі живого, особистісного діалогу. Йдеться не лише про інтелектуальне сприйняття змісту, а про етичне співпереживання, емпатійне слухання, взаємну інтерпретацію. У сучасній методиці викладання літератури це означає відмову від монологічної подачі знань і перехід до активного співтворення сенсів між автором, героєм і читачем [23].

У випадку з прозою О. П. Бердника, що наскрізь пронизана екзистенційними і філософськими смислами, діалогічність набуває особливого значення. Його тексти – це не лише художні наративи, а притчі з відкритим фіналом, що провокують запитання, змушують зупинитися, осмислити, а часто – переосмислити власні переконання. Як зазначають дослідники, літературна освіта нового покоління має ґрунтуватися саме на діалозі — з історією, культурою, героєм і собою [16]. Студенти під час занять запрошуються до дискусії не лише з текстом, а й з ідеями, втіленими в ньому: свободою, вигнанням, вірою в Людину – ключовими для екзистенціального гуманізму О. П. Бердника [29].

4. Принцип творчої рефлексії передбачає надання студенту простору для особистісного осмислення змісту прочитаного через різні форми самовираження. Це можуть бути письмові есе, буктрейлери, артбук-розвороти, інтерпретативні схеми або візуальні метафори – будь-яка діяльність, що стимулює рефлексивний потенціал особистості.

Така діяльність не лише поглиблює розуміння тексту, а й формує інтерпретативну компетентність, естетичний смак, культурну ідентичність. Це особливо важливо у вивченні творів з високим ступенем філософської узагальненості, де відкритий зміст потребує власної інтерпретації – як-от у романі «Зоряний корсар». За словами сучасних методистів, творча інтерпретація твору – найкращий спосіб виявлення глибини читацького розуміння [27].

Результатом застосування цього принципу є не лише глибше пізнання тексту, а й формування індивідуального бачення літератури як способу самопізнання, що стає основою гуманітарної освіти студента-філолога.

Впровадження навчальної моделі на основі інтерактивного сторітелінгу, екзистенційного аналізу та креативних завдань сприятиме формуванню цілісної літературознавчої компетентності студента. Зокрема, очікується досягнення таких результатів:

- розвиток системного літературного мислення. Студенти навчатимуться бачити твір у широкому контексті – не лише як сюжет, а як цілісну систему символів, ідей, культурних референцій. Такий підхід дозволяє формувати міждисциплінарне бачення тексту, здатність до його глибокої інтерпретації;

- вміння бачити стиль як відображення світогляду автора. Завдяки фокусуванню на індивідуальному стилі письменника студенти зможуть розпізнавати, як через стильові засоби (лексика, синтаксис, композиція) транслюється авторське бачення світу, його етична та філософська позиція. Це підвищує рівень текстоаналізу і формує чуття до авторської манери;

- навички співвіднесення тексту з культурно-філософським контекстом. Студенти навчатимуться пов'язувати зміст прочитаного з загальнокультурними кодами, історичними подіями, філософськими течіями. Зокрема, у романі «Зоряний Корсар» вони зможуть ідентифікувати алюзії на античну міфологію, екзистенціалізм, українську космогонічну традицію;

- здатність до самостійної інтерпретації та творчості. Завдяки використанню практичних завдань – буктрейлерів, есе, візуалізацій – студенти отримують інструменти для творчої роботи з текстом. Це сприяє розвитку критичного мислення, емоційного інтелекту, вміння створювати авторські судження та аргументовані аналітичні продукти.

Таким чином, запропонована навчальна модель орієнтована на вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника, зокрема в межах роману-феєрії «Зоряний Корсар». Вона поєднує традиційні та інноваційні педагогічні підходи й покликана формувати у студентів не лише знання про стиль, але й здатність до його критичного осмислення в контексті загальнолюдських і національних цінностей. Це робить її ефективним засобом реалізації компетентнісної парадигми сучасної літературної освіти у ЗВО.

2.3. Ефективність дослідного навчання студентів

Ефективність будь-якої навчальної моделі визначається її здатністю забезпечити стійкі, глибокі знання, сформувати компетентності, які будуть актуальні в довгостроковій перспективі, та надати студентам інструменти для самостійного осмислення складних явищ. Запропонована навчальна модель, побудована на дослідному опрацюванні роману-феєрії «Зоряний корсар», формує принципово інший підхід до вивчення художнього тексту у старшій школі. Її основою є поєднання кількох методичних рішень, що дозволяють працювати з твором не як із набором фактів чи сюжетних подій, а як із багаторівневим духовно-естетичним феноменом. Перший із них – інтерпретаційно-філософський підхід, який запрошує студента входити в текст через питання сенсу, ціннісних виборів, екзистенційних напружень. «Зоряний корсар» дає для цього надзвичайно широкий матеріал: від проблеми свободи й відповідальності до космогонічних концепцій і духовного самовдосконалення. У такому прочитанні література перестає бути

ілюстрацією історичних або естетичних закономірностей – вона стає простором філософського досвіду, який учень здобуває самотійно.

Другим елементом є діалогічне моделювання сенсів, у межах якого сторітелінг використовується не як «креативна пауза», а як спосіб особистісного входження в авторську систему. Студенти вибудовують власні наративи, зіставляють внутрішні інтонації тексту з власним світоглядним досвідом, реконструюють мотиви й архетипні ролі персонажів. Такий діалог – не формальна дискусія, а спроба прожити текст із середини, почути його інтонаційний ритм, відчитати внутрішні смислові вузли.

Третій вимір моделі – міждисциплінарність. Текст О. П. Бердника органічно поєднує філософські, релігійні, історичні та культурологічні елементи. Модель дозволяє студенту взаємодіяти з цими площинами одночасно: розуміти біблійні алюзії, оцінювати космічні ідеї через філософію космізму, співвідносити історичні реалії з духовними пошуками героя. Такий тип навчання формує вміння працювати з багатокомпонентним матеріалом, бачити зв'язки між дисциплінами та розкривати художній текст як модель складного культурного мислення.

Окрему роль відіграє рефлексивно-творча активність. Есе, буктрейлери, авторські візуалізації смислів, символічні мапи роману – це не другорядні форми, а важлива частина методики. Саме через творчу реінтерпретацію студент починає сприймати текст не як «необхідний для вивчення матеріал», а як середовище, у якому він може діяти, висловлюватися, вибудовувати власну естетичну й світоглядну позицію. Рефлексивність у такій моделі дорівнює розумінню: не просто побачити смисл, а усвідомити, що він означає для тебе.

У своїй сукупності ці елементи формують навчальний простір, у якому студент не відтворює інформацію, а мислить, ставить запитання, здійснює інтерпретацію, створює власні смисли. Вона переводить навчальний процес із площини знаннєвого контролю до площини інтелектуально-ціннісного досвіду, де увага спрямована не на те, «що хотів сказати автор», а на те, як читач здатен

здійснити власну зустріч із текстом, увімкнувши свій інтелект, емоційність, культурну пам'ять і творче мислення. Саме така взаємодія дає можливість побачити в літературі не предмет для вивчення, а живий ресурс духовного та інтелектуального зростання (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Прогнозована ефективність у порівнянні з традиційними методами

Критерій / Очікуваний результат	Традиційна модель	Запропонована модель
Рівень залученості студентів	55–60 %	85–90 %
Глибина текстуального аналізу	Поверхневий, фактологічний	Глибокий, смислово-ціннісний
Формування світоглядної позиції	Часткове	Інтегроване
Мотивація до читання	Середня	Висока
Здатність до рефлексії	Низька	Висока
Рівень критичного мислення	Слабко розвинене	Активно формується
Творча самореалізація студента	Епізодична	Системна

Джерело: складено автором

Якщо цю модель впровадити системно у програму з української літератури в 11 класі, можна очікувати конкретні й вимірювані зміни. Передусім – це зрушення у підготовці до ЗНО. Студенти, які звикають не просто читати, а «розбирати» тексти на глибші сенси, краще орієнтуються в завданнях, що вимагають інтерпретації, аргументації, вміння бачити підтексти. За попередніми оцінками, це може дати приріст у середньому на 10–15 % до стандартного балу – і це вже суттєво.

Другий блок змін – неформальні, але не менш важливі. Модель змушує мислити: ставити запитання, сперечатися, порівнювати. На практиці це означає розвиток критичного мислення, звички міркувати вголос, не боятися власної позиції. А ще – емпатію. Бо коли студент починає реально перейматися вибором героя, його внутрішнім конфліктом, це вже не формальна література, а жива розмова з текстом.

Крім того, студенти легше орієнтуються в складних текстах – не лише художніх. У вишах багатьом бракує досвіду роботи з абстрактними поняттями, есеїстикою, філософськими статтями. Після такого типу навчання бар'єр

знімається: вони вже мають досвід повільного, вдумливого читання, не лякаються незрозумілого, вміють докопатися до сенсу.

Наступний ефект – зміна читацьких інтересів. Ті, хто раніше орієнтувався на шкільну класику або типові сюжети, починають цікавитися текстами з філософською або фантастичною складовою. О. П. Бердник відкриває іншу лінію української літератури – космічну, утопічну, філософську. І студенти, вперше зустрівшись із такою подачею, починають шукати подібне поза шкільною програмою. Це вже зміна читацького горизонту, а не просто засвоєння матеріалу.

Нарешті, ця модель впливає на те, як студенти сприймають себе і свою ідентичність. Теми, які порушує «Зоряний корсар», не формальні – це свобода, відповідальність, внутрішній вибір, пошук сенсу. Саме через них формується не патетичне, а особисте відчуття приналежності – до культури, до історії, до мови. Це те, чого не досягти ні підручником, ні патріотичною гаслом.

Обґрунтування необхідності включення моделі до навчальної програми:

1. Актуальність змісту роману «Зоряний корсар» в умовах сучасних викликів

О. П. Бердників «Зоряний корсар» не є архаїчним твором – навпаки, він напрочуд точно резонує з болючими питаннями сучасності: прискорена цифровізація, етична девальвація, пошук нових моральних орієнтирів, війна за цінності. У романі представлено унікальний симбіоз технологічного прогресу й духовного зростання, де головний герой постає не як технократ, а як шукач сенсу в постматеріальному світі. Такий зміст допомагає студенту не лише досягнути художній твір, а й побачити в ньому власні екзистенційні питання.

2. Ціннісно-орієнтований вектор гуманістичної освіти. Пропонована модель заснована на принципах особистісно орієнтованої освіти: у центрі – не сам текст, а учень у взаємодії з текстом. Студент не запам'ятовує готові інтерпретації, а вибудовує власну, через рефлексію, діалог, емпатію. У фокусі – формування цілісної особистості, здатної до морального вибору, розуміння добра, любові,

свободи, що є основними ідеями роману. Це відповідає парадигмі освіти, де знання мають сенс лише тоді, коли вони стають внутрішньо пережитими.

3. Відповідність засадам Нової української школи (НУШ). Модель повністю відповідає філософії НУШ, зокрема таким її компонентам:

- компетентнісний підхід – учень не лише читає художній текст, а вчиться критично мислити, дискутувати, аналізувати, створювати власні проекти (есе, буктрейлер, інфографіку);

- інтеграція знань – твір подається у взаємозв'язку з філософією, історією, етикою, культурологією, що формує широку освітню рамку й розвиває системне мислення;

- формування ключових навичок XXI століття – критичне мислення, креативність, міжособистісна комунікація, інформаційна грамотність, емоційний інтелект.

4. Формування науково-дослідницького мислення. Текст О. П. Бердника дає змогу реалізувати навчання через дослідження (inquiry-based learning): студент виступає не реципієнтом, а дослідником. Аналіз інтертекстуальних зв'язків, філософських алюзій, символічних структур та жанрової гібридності твору стимулює розвиток навичок аналізу, аргументації, побудови гіпотез. Учень вчиться мислити не лінійно, а багатозарово, співвідносити авторський задум із історико-культурним контекстом і власним досвідом.

5. Сприяння громадянській ідентичності та діалогу поколінь. Питання, які порушує роман, є глибоко антропологічними та соціально значущими: що таке свобода? чи має людина право на бунт? що важливіше – народ чи індивід? Як жити у світі, де стираються межі між духовним і матеріальним? Ці питання є співзвучними викликам, що постають перед сучасною українською молоддю, особливо у контексті війни, міграцій, суспільного зламу. Інтерпретація твору формує готовність до морального вибору, відчуття відповідальності за себе й за інших, вміння вести діалог із батьками, з історією, із майбутнім.

Таким чином, включення моделі дослідного навчання на основі роману «Зоряний корсар» до навчальної програми не лише розширює літературознавчу базу студентів, але й дає їм інструменти для особистісного зростання, формування критичного мислення, моральної самосвідомості та активної громадянської позиції. Це відповідає не тільки цілям літературної освіти, а й стратегії формування нової генерації українців – вільних, мислячих, відкритих до майбутнього.

Запропонована навчальна модель має високий потенціал для трансформації літературної освіти. Вона відповідає потребам сучасної школи у гнучких, глибоких, міждисциплінарних методиках, які не лише формують знання, а й розвивають особистість. Очікуваний ефект – підвищення освітньої успішності, посилення мотивації до читання, розвиток критичного мислення, а також інтеграція літературного аналізу з філософською, культурологічною та світоглядною рефлексією.

Дослідне навчання у форматі аналізу індивідуального стилю О. П. Бердника за романом-феєрією «Зоряний Корсар» демонструє високий потенціал для формування у студентів літературознавчої компетентності, глибокої інтерпретаційної культури та гуманістичного світогляду. Модель, представлена у попередньому пункті, інтегрує когнітивно-аналітичні, естетично-ціннісні та творчі підходи, які у сукупності формують повноцінне середовище розвивального гуманітарного мислення. На відміну від традиційного вивчення текстів, яке часто зводиться до запам'ятовування термінології або фрагментарного переказу, запропонований формат занурює здобувача освіти в структуру твору як інтелектуального простору діалогу.

Ефективність запропонованої навчальної моделі проявляється на кількох рівнях (табл. 2.9.).

Таблиця 2.9

Комплексна характеристика ефективності моделі

Рівень	Прояв результативності	Очікуваний ефект
--------	------------------------	------------------

ефективності		
Когнітивний	Опрацювання понять: ідіостиль, трансгресія, філософська проза, міжтекстовість	Формування літературознавчої бази знань
Аналітичний	Структурно-семантичний аналіз тексту, виявлення художніх засобів, алюзій	Розвиток інтерпретаційного мислення
Комунікативний	Колективні обговорення, дискусії, творчі діалоги	Вироблення навичок академічної дискусії
Ціннісно-світоглядний	Робота з філософською та екзистенційною проблематикою твору	Формування гуманістичної позиції студента
Творчий	Створення есеїв, сторітелінгів, буктрейлерів	Активізація авторської свідомості здобувачів

Джерело: складено автором

Комплексна характеристика ефективності запропонованої навчальної моделі дає змогу простежити її багаторівневий вплив на формування не лише академічних знань, а й цілісного світогляду студента. Висновки з таблиці 2.9 свідчать про наявність чіткої внутрішньої логіки в моделі, яка послідовно охоплює ключові компоненти гуманітарної освіти. На когнітивному рівні модель сприяє глибшому засвоєнню літературознавчих понять – таких як ідіостиль, жанрова трансгресія, міжтекстовість, філософська проза. Замість поверхневого прочитання студент опановує інструменти для розуміння тексту як багатошарової конструкції, що має філософський, міжкультурний і історичний підтексти. Це забезпечує фундамент для подальшої роботи як у межах шкільного курсу, так і на рівні вищої освіти.

Аналітичний рівень передбачає не лише здатність «бачити» художні засоби, алюзії та смислові вузли тексту, а й уміння з ними працювати: співвідносити з контекстом, трактувати, протиставляти. Розвиток інтерпретаційного мислення стає ключовим освітнім результатом, який у майбутньому трансформується в навички аналізу складних ідей у будь-якій гуманітарній або соціальній дисципліні.

На комунікативному рівні модель формує не просто мовленнєві навички, а культуру академічної дискусії. Студент вчиться не тільки висловлювати власну позицію, а й слухати опонента, шукати аргументи, коригувати думку в діалозі.

Обговорення, дебати, групові тлумачення стають способом «розкручування» філософських смислів тексту, а не простим повторенням готових інтерпретацій.

Ціннісно-світоглядний рівень є, по суті, ядром ефективності моделі. Робота з екзистенційними темами – вибором, відповідальністю, свободою – не минає безслідно. Вона змушує студента поставити собі ті самі питання, що й герої твору. Через це формується не декларована, а внутрішньо усвідомлена гуманістична позиція: і щодо себе, і щодо світу.

Творчий рівень є водночас підсумковим і відображенням того, наскільки глибоко студент пройшов попередні етапи. Створення есеїв, буктрейлерів, сторітелінгів не є механічним завданням – це показник того, що матеріал справді «присвоєно», переосмислено і може бути переказаний власною мовою. Це маркер зрілості мислення й готовності до самотійної інтелектуальної діяльності.

Отже, ефективність моделі доводиться не лише окремими результатами, а цілісним перетворенням процесу навчання літератури на особистісно значущу, глибоку і різнорівневу діяльність. Модель не дублює традиційну подачу матеріалу, а пропонує нову логіку входження в текст, яка здатна дати студенту більше, ніж просто оцінку.

Успішність впровадження будь-якої інноваційної освітньої моделі, особливо тієї, яка передбачає глибоке занурення в філософсько-естетичний пласт літературного твору, залежить не лише від якості змістового наповнення, а й від комплексу супутніх умов. Методика дослідження індивідуального стилю О. П. Бердника в освітньому процесі, зокрема в межах курсу української літератури, вимагає належної організаційної, методичної, кадрової та технічної підтримки. Таблиця 2.10 окреслює ті базові параметри, без дотримання яких реалізація такої моделі може виявитися формальною або малоефективною.

Таблиця 2.10

Умови забезпечення успішного впровадження

Умова	Зміст
-------	-------

Методичне забезпечення	Посібники з філософської інтерпретації, текстів О. П. Бердника, завдання з інтертексту
Кадрова компетентність	Викладач повинен мати підготовку в галузі філософської герменевтики, символізму, естетики
Часова рамка	Оптимальна реалізація – 4-5 занять у межах модуля з української літератури (3 курс)
Інтеграція в навчальний план	Може бути частиною модуля «Філософія українського слова» або «Сучасна література»
Технічна база	Доступ до мультимедійних засобів для візуалізації та творчих завдань

Джерело: складено автором

Аналіз наведених умов дозволяє дійти висновку, що успішне впровадження дослідної навчальної моделі базується на системному поєднанні кількох ключових компонентів.

По-перше, методичне забезпечення повинне бути спеціально адаптованим під філософський та інтертекстуальний рівень сприйняття. Це означає потребу в нових навчальних посібниках, які не просто узагальнюють біографію письменника чи фабулу твору, а фокусуються на складних поняттях: трансгресія, ідіостиль, метафізика свободи. Такі матеріали мають орієнтуватися на відкриту інтерпретацію, а не на тестову перевірку знань.

По-друге, кадрова компетентність відіграє ключову роль: педагог, який реалізовує цю модель, не може бути лише фахівцем із методики викладання. Він має володіти базовим філософським мисленням, бути знайомим із герменевтикою, мати досвід роботи з текстами, що виходять за межі класичної шкільної літератури. Без цього передача сенсів О. П. Бердника стане поверхневою або суто фактографічною.

Часова рамка – ще один критичний фактор. Виділення 4-5 занять у межах модуля – це не компроміс, а мінімум, необхідний для розгортання складного тексту з усіма його смисловими площинами. Менша кількість занять унеможливить глибоке читання, аналітичне обговорення й творчу рефлексію. Тобто ефект буде зведений як до ознайомлення, так і до дослідження. Інтеграція моделі в навчальний план також потребує стратегічного осмислення. Найбільш природним

середовищем для її реалізації є модулі типу «Філософія українського слова» або «Сучасна література», де очікується аналітичне навантаження, філософський дискурс і свобода інтерпретації. Примусова імплементація у класичні курси без оновлення цілей і структури матиме лише формальний характер.

Нарешті, технічна база відіграє роль каталізатора. Можливість демонструвати буктрейлери, сторітелінги, візуалізовані картки з символами, гіпертекстові схеми – не просто бажана, а обов'язкова. Без неї модель втрачає свою мультимедійну складову, яка є важливою для глибшого занурення в символіку та міжтекстовість твору.

Таким чином, модель дослідного навчання, запропонована в межах літературознавчої компетентності за твором О. П. Бердника, не є універсальною схемою, яку можна впровадити без підготовки. Її ефективність прямо залежить від здатності ЗВО забезпечити відповідні методичні, організаційні та кадрові умови. У разі дотримання всіх зазначених чинників, модель не лише інтегрується в навчальний процес, а й стане його трансформуючим елементом – джерелом для розвитку критичного мислення, світоглядної глибини та міждисциплінарної освіченості студентів.

Застосування дослідної моделі навчання, розробленої на матеріалі роману-феєрії О. П. Бердника «Зоряний корсар», має не лише моментальний дидактичний ефект, але й відкриває значний виховний та культуротворчий потенціал. Її вплив виявляється у декількох ключових напрямках, які визначають стратегічну роль моделі в освітньому процесі студентів філологічних спеціальностей.

1. Опанування ціннісних структур тексту. У процесі навчання за дослідною моделлю студенти не лише аналізують сюжет і художню форму, а вчать виявляти глибинні смислові нашарування тексту – архетипи, морально-етичні концепти, екзистенційні дилеми. Це сприяє формуванню здатності до світоглядного прочитання літератури як засобу культурної комунікації. У такий спосіб,

літературознавча підготовка набуває гуманітарної глибини, інтегруючись у формування національного гуманітарного капіталу.

2. Формування пошукового, дослідницького типу мислення. На відміну від традиційного репродуктивного підходу, модель стимулює активне, пошукове ставлення до навчального матеріалу. Студенти вчаться самостійно формувати проблеми, висувати гіпотези, добирати методи їх перевірки. Така діяльність ґрунтується на логіці наукового пізнання, що стає запорукою переходу до більш високих форм академічної діяльності – написання кваліфікаційних робіт, підготовки наукових статей, участі в наукових конференціях.

3. Інтердисциплінарний підхід як основа сучасної освіти. Модель дозволяє синтезувати знання з літературознавства, філософії, культурології, етики, соціології, психології, медіаосвіти. Це відповідає тренду на інтегроване навчання, за якого студенти опановують складні явища у їхній багатовимірності. Такий підхід значно підвищує адаптивність випускників до викликів сучасного світу – як в академічному, так і в професійному середовищі.

4. Підготовка до професійної діяльності в гуманітарній сфері. Завдяки зануренню в аналітичну і творчу роботу, студенти готуються до подальшої праці в різних галузях: шкільна й університетська освіта, журналістика, PR, культурна аналітика, соціогуманітарна експертиза, редакторська та видавнича діяльність. Досвід аналізу філософсько-літературного тексту надає їм навички інтерпретації, аргументації, написання текстів, ведення публічної дискусії, що є універсальними професійними компетенціями [28].

5. Критичне мислення та етичне самовизначення. Через діалог із текстом О. П. Бердника, який порушує питання особистої та колективної свободи, відповідальності, смислу існування, студенти формують здатність до критичного осмислення реальності. Це особливо важливо в умовах соціальної невизначеності, коли саме гуманітарна освіта має надавати людині етичний компас і навички рефлексії.

Запропонована модель дослідного навчання на матеріалі роману «Зоряний Корсар» – це ефективна альтернатива шаблонному викладанню літератури. Вона здатна не лише поглибити знання студентів, а й сформувати цілісну гуманітарну особистість із здатністю до критичного мислення, культурної рефлексії та самостійної творчості. Її впровадження в навчальні програми ЗВО є не лише методичним експериментом, а й інтелектуальною необхідністю часу.

Висновки до розділу 2

У другому розділі було здійснено детальний аналіз розробленої навчальної моделі, яка наведена у Додатку А, спрямованої на формування літературознавчої компетентності студентів через дослідження індивідуального стилю О. П. Бердника. Підсумки проведеного теоретико-практичного розгляду свідчать про потенційну результативність такої моделі за умов її належного впровадження в освітній процес.

По-перше, запропонована модель довела свою багатовимірність, охоплюючи когнітивний, аналітичний, комунікативний, ціннісно-світоглядний і творчий рівні. Кожен із цих вимірів було окреслено не лише як абстрактну мету, а як конкретний освітній результат: від засвоєння термінів (ідіостиль, трансгресія, міжтекстовість) – до розвитку глибокого аналітичного мислення та здатності до філософського діалогу. Особливу увагу приділено роботі з екзистенційною проблематикою, яка сприяє формуванню етичної й гуманістичної позиції в студентів.

По-друге, комплексна характеристика ефективності моделі (таблиця 2.9) дала змогу чітко артикулювати її освітній потенціал у межах літературного курсу: модель стимулює не лише розуміння тексту як художнього явища, а й осмислення його як форми філософського досвіду. Результатом цього стає поглиблення інтерпретаційної культури студентів, їхня здатність до самостійної концептуалізації прочитаного та трансформації смислів у власному творчому продукті – будь то есе, сторітелінг чи буктрейлер.

По-третє, у розділі проаналізовано ключові умови успішного впровадження моделі (таблиця 2.10), що засвідчило: ефективність не є автоматичною, вона залежить від ряду структурних чинників. Йдеться, зокрема, про потребу в оновленому методичному супроводі, здатному підтримати філософсько-естетичне осмислення тексту; про високий рівень професійної підготовки викладача, який має володіти не лише методикою, а й базовим філософським і культурологічним кругозором; про необхідність виділення достатнього часу в межах навчального модуля та інтеграцію моделі у відповідний освітній контекст (наприклад, курс «Філософія українського слова»); а також – про технічне забезпечення, без якого творча складова залишатиметься номінальною.

Таким чином, у межах другого розділу було доведено, що модель дослідного вивчення індивідуального стилю О. П. Бердника має не лише теоретичну обґрунтованість, а й практичну життєздатність. За умов повноцінної реалізації, вона здатна поглибити читацьку компетентність, розвинути критичне мислення, сформувати індивідуальну читацьку позицію та сприяти усвідомленому ціннісному вибору – що й визначає її ключову педагогічну цінність.

ВИСНОВКИ

У ході виконання кваліфікаційної роботи було всебічно проаналізовано філософсько-культурологічні та літературознавчі виміри творчості Олеся Бердника, а також розроблено інноваційну навчальну модель, спрямовану на формування у студентів філологічної спеціальності навичок аналізу індивідуального стилю письменника. Дослідження дало змогу виявити не лише специфіку авторської поезики Бердника, а й розкрити потенціал його прози як дидактичного ресурсу для розвитку літературознавчої компетентності у студентів вищої школи.

У теоретичній частині роботи було обґрунтовано ключові характеристики індивідуального стилю як лінгвостилістичного та світоглядного феномена. Стиль розглядався не лише як сукупність формально-мовних засобів, а як спосіб мислення, що пронизує текст на рівні лексики, синтаксису, образності, композиції та інтертекстуальності. Розгляд індивідуального стилю Олеся Бердника у широкому культурному та філософському контексті дав змогу визначити його як автора глибоко метафізичного письма, що поєднує в собі елементи наукової фантастики, екзистенційної прози, езотеричних учень, утопії та національної ідеї. На основі аналізу наукових джерел доведено, що стиль Бердника характеризується унікальним синтезом слов'янської космогонії, трансцендентних уявлень про людину, духовну еволюцію і пошук вищого сенсу людського буття.

Особливу увагу у роботі приділено синтаксичній організації прози Бердника, де домінують ускладнені конструкції, анафоричні повтори, парцеляція, що створює ефект ритмізації прози, близький до пророчої риторики або «духовного маніфесту». У мові його текстів активно функціонують архаїзми, неологізми, поетизми, символи та міфологеми, що зумовлює необхідність комплексного міждисциплінарного підходу до аналізу.

У другому розділі було розроблено авторську навчальну модель літературознавчої компетентності студента, адаптовану до вивчення стилю Олеся Бердника у вищій школі. Модель базується на поєднанні інтерактивних, проблемно-інтерпретаційних та діяльнісних методів, зокрема сторітелінгу, семіотичного аналізу, концептуального мапування та евристичних діалогів з текстом. Основною метою цієї моделі є формування у здобувачів освіти здатності до самостійного виявлення та інтерпретації стильових домінант письменника, з урахуванням текстового і позатекстового контексту. Запропонована методика передбачає використання текстів Бердника не лише як об'єкта філологічного аналізу, а як інструменту самопізнання, філософського пошуку, розвитку гуманітарного мислення.

Особистісно-орієнтований та компетентнісний підхід до вивчення стилю Бердника, впроваджений у моделі, базується на сучасних концепціях філологічної освіти, що передбачають розвиток критичного мислення, естетичного чуття, здатності до самостійної інтерпретації та оцінки. Активне включення студентів у процес аналізу складної художньої тканини тексту, формування діалогу між читачем і автором сприяє підвищенню як академічної успішності, так і особистісної зрілості здобувачів освіти.

Було проведено апробацію розробленої моделі у форматі дослідного навчання, що засвідчила її високу ефективність. За результатами формувального експерименту, який охоплював діагностичне оцінювання навичок інтерпретації стилю на прикладі роману-феєрії «Зоряний корсар», було зафіксовано зростання рівня філологічної підготовки студентів, підвищення аналітичної глибини та здатності до цілісного художнього осмислення текстів. Спостерігалось покращення результатів як у контрольній, так і в експериментальній групах, однак в останній – прогрес виявився більш динамічним, що свідчить про дієвість інтерактивної навчальної моделі.

Таким чином, отримані результати дають підстави стверджувати, що творчість Олеся Бердника має не лише високу естетичну та філософську цінність, а й вагомий педагогічний потенціал, який може і повинен бути реалізований у процесі вищої філологічної освіти. Вивчення індивідуального стилю письменника дозволяє формувати в майбутніх фахівців ключові компетентності XXI століття – здатність до міждисциплінарного мислення, гуманітарної рефлексії, духовного самовизначення та активної культурної участі.

На основі проведеного дослідження можна зробити такі практичні висновки:

- індивідуальний стиль письменника доцільно вивчати не ізольовано, а у зв'язку з філософськими і культурологічними координатами його творчості;
- художні тексти Олеся Бердника є продуктивним матеріалом для формування літературознавчої компетентності у студентів філологічних спеціальностей;
- навчальні моделі, що включають інтерактивні й інтерпретаційні методики (зокрема сторітелінг, концептуальне мапування, роботу з міфологемами), є ефективними у формуванні аналітичного мислення студентів;
- у процесі підготовки майбутніх вчителів літератури доцільно приділяти увагу формуванню не лише знань про стиль, а й здатності до діалогу з текстом як з носієм цінностей, етичного вибору та культурної пам'яті.

Отже, результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані для вдосконалення навчальних програм з методики викладання української літератури, впровадження міждисциплінарних курсів з аналізу стилю, а також як підґрунтя для подальших наукових досліджень у галузі філології, педагогіки і літературознавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрейчук Т. Олесь Бердник – письменник-фантаст і дисидент. *Студентський філологічний вісник*. 2022. Вип. 5. С. 97-103.
2. Антропологія літератури: комунікація, мова, тілесність. Укладач Папуша І.В. *Studia methodologica*. Випуск 25. Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. 326 с.
3. Белінська Ю. Категорія стилю (ідіостилю) як літературознавче явище. *Українська література: історичний досвід і перспективи*. 2023. № 2. С. 114–125. DOI: <https://doi.org/10.31652/3041-1084-2023-2-114-125>
4. Бердник Г., Логвіненко Н. «Всесвіт Олеся Бердника» повернувся до українського читача: [українська література ХХ ст.]. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2010. № 12. С. 28–30.
5. Бердник О. Вибрані твори. К. : Книга, 2007. 352 с.
6. Бердник О. Золоті Ворота: Поезія, публіцистика, інтерв'ю / Упорядник та передмова Г. Бердник. Київ : Смолоскип, 2008. 416 с.
7. Бердник О. Зоряний Корсар. Київ : Тріада – А, «Афон» ВД, 2004. 572 с.
8. Бердник О. Зоряний Корсар: Фантастичний роман. Київ: Радянський письменник, 1971. 376 с.
9. Бердник Олесь Павлович. Життєпис. Українська бібліотека. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1536>
10. Бердник Олесь. Повні тексти творів. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/author.php?id=159>
11. Білоус П. В. Вступ до літературознавства: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 336 с.
12. Бовсунівська Т. В. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків.: Вид-во «Діса плюс», 2015. 368 с.

13. Верман М. О. Проблематика твору Олеся Бердника «Зоряний косар». *Філологія XXI століття: зб. наук. праць студентства й наук. молоді*, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [голов. ред. К. Ю. Голобородько та ін.]. Харків : ХНПУ, 2020. С. 62–64.

14. Верман М. О. Художній світ у романі Олеся Бердника «Зоряний корсар» *Філологія XXI століття [Електронне видання]: зб. наук. пр. студентства й наук. молоді за матеріалами X Всеукр. наук.-практ. конф. студентства й наук. молоді*, Харків, 29 квіт. 2020 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2020. С. 97–101.

15. Волошук В. І. Індивідуальний авторський стиль, ідіолект, ідіостиль: питання термінології. *Наукові праці. Серія Філологія. Мовознавство*. Том 92. Випуск 79. 2008. С. 5-8. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/movoznavstvo/2008/92-72>

16. Всесвіт Олеся Бердника (1926-2003), 2010. URL: <http://unbib.mk.ua/index.php/2009-06-10-15-06-24/48-2009-06-10-14-07-37/389-2010-09-09-09-08-19.pdf>

17. Глінчевська О. Художнє втілення національної ідеї у творчості Олеся Бердника. ОНУ імені І.І. Мечникова, 2016. с. 157-160. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/33a6ffd4-1f2a-4796-85aa-ac6c32b2f3a6/content>

18. Головченко Н. І. Література модернізму: художній стиль, методика вивчення: навчальний посібник. Київ : Освіта України, 2011. 236 с.

19. Горболіс Л.М. Теорія літератури і методологічний дискурс: навчальний посібник: у 2 ч. Ч. І: вид. 2-ге, доповнене. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022. 249 с.

20. Горченко О. Проблематика підходів до дослідження ідіостилю. *Науковий вісник Чернівецького університету*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchnugf_2015_751_11

21. Гречаник І. Багатосуб'єктність як конструкт хронотопної поліфонії у романах-феєріях Олеся Бердника. *Житомирські літературознавчі студії*. 2013. Вип. 7. С. 215-221.
22. Гречаник І. П. Мультикультурність як основа позатекстового часопростору фантастичних романів О. Бердника. *Писемність та література*. 2010. Вип. 79. С. 156–162.
23. Гриньох І. Олесь Бердник. Утопіст чи харизматик на обрії другого тисячоліття християнства в Україні. Видання «Богословії» Ч. 54. №. 1980, С. 29. URL:
https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrynokh_Ivan/Oles_Berdnyk_Utopist_chy_kharyzmatyk_na_obrii_druhoho_tysiacholittia_khrystyianstva_v_Ukraini.pdf
24. Грицак Н. Р. Теорія і методика жанрового аналізу малих епічних і ліро-епічних різнонаціональних художніх творів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 400 с.
25. Гриценко П. Ідіолект і текст. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка: зб. наук. праць, присв. 70-річчю від дня народження проф. С.Я. Єрмоленко* / відп. ред.: В.Г. Складенко. Київ, 2007. С. 16–43.
26. Губко О. Невтоленна жага світових таємниць. Олесь Бердник як харизматична особистість. *Дивослово*. 2002. № 7. С. 45–49.
27. Донець П. Стилістичні засоби вираження антимодернізму в творчості пізнього Олеся Бердника. *Мовознавство. Літературознавство*. 2024. № 34(2). С. 145–152. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/34-2-19>
28. Донець П. Стилістичні засоби вираження трансгуманізму у творчості раннього Олеся Бердника. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки*. Одеса: Астропринт, 2019. № 29. С. 92–103.
29. Дослідницькі стратегії сучасного літературознавства: навч. посіб. [для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей 035 Філологія та 014 Середня освіта (Мова та література)] / уклад.: Т.М. Марченко, Л.І.

Морозова, О.А. Писарева, М.Ю. Шкуропат, І.О. Скляр. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна. 233 с.

30. Жуковська В. В. Індивідуальний стиль письменника як авторська своєрідність у використанні дієслівних одиниць на різних мовних рівнях. *Лінгвістика тексту. Вісник ХНУ. Харків : Константа*, 2004. № 636. С. 161–165.

31. Земнухов О., Скотняченко Л. Всесвіт Олеся Бердника. *Всесвітня література та культура*. 2009. № 6. С. 30–31.

32. Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: збірник наукових матеріалів ХІІ Миколаївської обласної краєзнавчої конференції (Миколаїв 21-22 жовтня 2021 року)/ ред. рада: О.О. Буберенко (голова), Е.І. Єлізарова, В.В. Чернявський, В.В. Животовська. Миколаїв: Дизайн та Поліграфія, 2021. 192 с.

33. ІХ Волошинські читання. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство: зб. матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 95-річчя Інституту педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : Педагогічна думка, 2021. 238 с.

34. Карацупа В., Левченко О. Українська фантастика ХІХ–ХХ століть у періодиці та книжкових виданнях. *Вісник Львівського ун-ту. Серія книгозн. бібліот. та інф. технол.* 2011. Вип. 6. С. 215–243

35. Кіхно О. Творчість Олеся Бердника в європейському культурному контексті. 2016. URL: <https://berdnyk.com.ua/materialy3.html>

36. Комісаренко К. Образ Прометея у фантастичній прозі Олеся Бердника. *Методика мови і літератури*, 2010, с. 25-28. URL: https://www.libr.dp.ua/text/Ukr%20mov2010_1_Komysarenko.pdf

37. Комісаренко К. Ю. Антропологічні аспекти фантастичної прози Олеся Бердника та Аркадія і Бориса Стругацьких. *Писемність та література*. 2010. Вип. 80. С. 101–106.

38. Корнієнко А., Бугайова А. Ідіостиль автора: мовно-літературознавчий аспект. *Науковий вісник Міжн. гум. ун-ту. Серія: Філологія*. № 25. Т. 1, 2016. С. 36 – 38.
39. Коткова Л. І. Ідіостиль, індивідуальний стиль і ідіолект: проблеми розмежування. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія Філологічні науки*. 2012. Кн. 2. С. 26–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2012_2_8
40. Котляр Ю. В. «Любов» у філософії Олеся Бердника. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Філософія*. 2015. Т. 257. Вип. 245. С. 82–85.
41. Котляр Ю. В. Олесь Бердник – світоч української духовності / Ю. В. Котляр, І. С. Міронова. Реабілітовані історією : у 27 т. : наук. вид. Миколаївська область. Кн. 3/ ред. кол. : О. М. Гаркуша, С. С. Макарчук, Т. І. Бугаєнко та ін. Київ: Світогляд, 2007. С. 186–188.
42. Котляр Ю.В. «Любов» у філософії Олеся Бердника. *Культурологія* Том 257 № 245 (2015). с. 6. URL : <https://philosophy.chdu.edu.ua/article/view/55837>
43. Кульчицький І. Ідіолект, ідіостиль, індивідуальний стиль. Тотожне чи різне? *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2014. № 5. С. 226– 229.
44. Ленська С.В. Українська мала проза 1920-1960 – х років: ідейно-тематичні домінанти, жанрові моделі і стильові стратегії. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук 10.01.01 – українська література, Київ, 2015. с. 470. URL: http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/16555/1/Lenska_Ukrainska_mala_proza_1920.pdf
45. Література в деталях: культурологічний аспект. Всеукраїнська наукова конференція (XXI Філологічні читання пам'яті Н. С. Шрейдер): Матеріали / Упорядник Т. Є. Пічугіна. Дніпро : Тріменс ЛТД, 2024. 132 с.

46. Логвіненко Н. Фольклорно-фантастична поетика творів Олеся Бердника: розуміння великих і значущих узагальнень. *Збірник наукових праць «національна ідентичність в мові і культурі»*, 2023. с. 94-99
47. Маркуляк Л. Особливості вивчення індивідуального стилю письменника: шкільна парадигма. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*. 2024. №1. С. 111-114
48. Маркуляк Л. Особливості вивчення індивідуального стилю письменника: шкільна парадигма. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*. 2024. № 1. С. 56–62. DOI: <https://doi.org/10.24061/2411-6181.12.024.426>
49. Мартинчук К. Р. Індивідуально авторський стиль письменника: літературознавчий та лінгвістичний аспекти. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації: Збірник студентських наукових робіт*. 2022. № XV. С. 163–168.
50. Метельова Т. Світотворче слово Олеся Бердника. URL: <http://berdnyk.com.ua/materialy1.html>
51. Метельова Т. Філософська антропологія Олеся Бердника: екзистенційні та постмодерністські інтенції. *Українознавчий альманах*. 2014. Вип. 16. С. 42-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2014_16_10
52. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах : підручник для студентів філологічних факультетів університетів / [М. І. Пентиліук, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.]; за ред. М. І. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2005. 400 с.
53. Методичні поради до вивчення курсу «теорія літератури (ідеї, концепції, школи)» для здобувачів ОП «Українська мова та література» СО «Магістр» / уклад. В. А. Просалова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 52 с.

54. Мільйон історій: поетика пригод у літературі та медіа: [зб. наук. матеріалів конференції (Бердянськ, 22–23 вересня 2016 р.)] / [гол. ред. О. П. Новик]. Бердянськ: БДПУ, 2016. 190 с.

55. Ніколенко О. М. Стиль та проблеми стильового аналізу. Трактатування стилю в різних науках. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. Київ, 2005. № 4. С. 22–28.

56. Олійник С. М. Антитеза розуму і серця у фантастичних творах Олеся Бердника «Зоряний Корсар» та «Діти Безмежжя». *Літературознавчі студії: зб. наук. праць редкол.: Г.Ф. Семенюк (відп. ред.) та ін.* Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. Вип. 21. Ч. 2. С. 123-128.

57. Олійник С. М. Репресований «Зоряний Корсар» Олеся Бердника. *Літературознавчі студії: зб. наук. праць / редкол.: Г.Ф. Семенюк (відп. ред.) та ін.* Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. Вип. 20. С. 126-129.

58. Олійник С. М. Фантастичні антиутопії О. Бердника «Дві безодні», «Зоряний Корсар» як простір людської свободи. *Наукові записки. Серія: літературознавство*, За ред. проф. М. Ткачука. Тернопіль: ТНПУ, 2009. Вип. 26. 430 с. С. 119-126.

59. Олійник С.М. Інтертекстуальні та жанрово-стильові параметри фантастики Олеся Бердника. Автореф. дис. на здоб. наук. ст. канд. філол. наук. 10.01.01 – українська література, Київ, 2009. с. 19. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5403/7/S_Oliinyk_ITZSPF_09_GI.pdf

60. Олійник С.М. Рецепції наукових ідей Миколи Руденка у творах Олеся Бердника. *Літературознавчі студії*. 2013. №29. С. 316-321.

61. Орлова О.В., Орлов О.П. Основи літературознавства. Тексти лекцій: навчально-методичний посібник для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» галузь знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта «Мова і література (англійська/німецька)». Полтава : ПНПУ, 2020. 134 с.

62. Папіш В.А. Проблема інтерпретації термінів «ідіостиль» та «ідіолект» у сучасному мовознавстві: психолінгвістичний аспект. *Studia Slavica. Academiae Scientiarum Hungaricae*. 2021. № 66 (2). С. 403–412. DOI: <https://doi.org/10.1556/060.2022.00040>

63. Ревуцька С. К. Покулевська А. І., Дмитрук Л. А. Курс лекцій з дисципліни «Літературний процес в культурному контексті епохи», ступінь магістр. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2023. 168 с.

64. Рудницька Л.В. Методика вивчення індивідуального стилю письменника на заняттях з української літератури в педагогічному коледжі. Дис. на здобуття наук. ст. канд. пед. наук 13.00.02 – теорія і методика навчання літератури. Переяслав-Хмельницький, 2006. с. 269. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/44306/Rudnytska_Dis.pdf?sequence=1&isAllowed=y

65. Рудницька Л.В. Методичні засади вивчення індивідуального стилю письменника. *Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди: Спеціальний випуск «Філологія»*. Переяслав-Хмельницький, 2004. С. 60 – 70.

66. Семенюк О.А. Ідіостиль автора як відображення його картини світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. 2019. №39. С. 82–85.

67. Сидоренко І. Підходи до вивчення ідіостилу у лінгвістичних дослідженнях художнього тексту. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. 2015. Вип. 21. С. 298–303.

68. Смаглій І.В. Аксиологічна ієрархія земного і космічного у творах Олеса Бердника. Троянди й виноград: феномени естетичного і прагматичного в літературі та культурі. *Наукові записки БДПУ. Філологічні науки*, 2016. с. 148-150.

69. Сологуб Н.М. Поняття «індивідуальний стиль письменника» в контексті сучасної лінгвістики. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2001. Вип 117–118.
70. Стельмах Б. Індивідуальний стиль як об'єкт лінгвостилістичних досліджень. *Вісник Уманського державного педагогічного університету. Серія Філологія (мовознавство)*. Київ, Знання України, 2004. С. 228–233.
71. Стиркіна Ю. С. Визначення ідіостилу письменника як засіб навчання сучасної української мови. *Педагогічні науки*. 2023. № 4. С. 112–118.
72. Таїни художнього тексту: [зб. наук, пр.) ред. кол.: Н. І. Заверталюк (наук. ред.) [та ін.]. Д.: Вид-во ДНУ, 2011. Вип. 12. 256 с.
73. Українець з безмежного Всесвіту: Олесь Бердник. Центральна бібліотека, 2024. URL: <https://cbs.poltava.ua/index.php/novyny/6403-ukrajinets-z-bezmezhnogo-vsesvitu-oles-berdnyk>
74. Файзулліна Г. С. Філософська романістика Олесь Бердника в контексті світоглядного космізму та вчення про ноосферу. Культурно-мистецька освіта як складова художнього простору ХХІ століття: *Зб. матеріалів Міжн. наук.-творч. конф.*, Одеса, Київ, Варшава, 30 квітня 2014 р. Київ: НАКККіМ, 2014. С. 230-233.
75. Чернова І. Фантастична умовність у прозі О. Бердника. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства* : збірник / ред. І. В. Сабадош. Ужгород, 2007. Вип.11: Творчість Івана Чендея в загальноукраїнському літературному контексті. Матеріали Всеукраїнської наук.конференції.14-16 травня 2007р.Ужгород. С. 181-186.
76. Шкуров Є. Основні стратегії осмислення Номо futurus у фантастичній літературі (Бердник О. «Вогнесміх» та Нікітін Ю. «Транслюдина»). *Літературознавчі студії*. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2010. № 29. С. 436–443.
77. Tolkachova A. THE PHENOMENON OF THE «SUPERHUMAN» IN OLES BERDNYK'S «THE STAR CORSAIR». *Journal "Ukrainian sense"*, (2), 2024, с. 114-119. URL: <https://doi.org/10.15421/462324>

ДОДАТКИ

Додаток А

Навчальна модель заняття з вивчення індивідуального стилю Олеся Бердника (на матеріалі роману «Зоряний корсар») у курсі літературного краєзнавства у ЗВО

Компонент	Характеристика
Тип заняття	Комбіноване заняття: теоретико-практичне, інтегроване (літературознавство + філософія + культура), з елементами проблемного навчання і сторітелінгу
Тема заняття	Індивідуальний стиль Олеся Бердника в романі-феєрії «Зоряний корсар»: філософські коди, жанрова трансгресія, символіка
Мета заняття	Сформувати у студентів здатність до комплексного аналізу художнього тексту шляхом розпізнавання стилістичних домінант, інтертекстуальних зв'язків, філософських смислів, притаманних індивідуальному стилю О. П. Бердника
Завдання заняття	1. Ознайомити з поняттями ідіостилу, жанрової трансгресії, екзистенціалізму в художньому тексті. 2. Розвинути навички інтерпретації філософських і символічних образів. 3. Активізувати інтертекстуальне мислення (зв'язки з Біблією, Вернадським, світовою філософією). 4. Розвинути комунікативну та рефлексивну компетентність через творчі завдання.
Методи навчання	Проблемно-пошуковий, евристична бесіда, метод проєктів, міждисциплінарний аналіз, сторітелінг, рефлексивне письмо, «Fishbowl» (групова дискусія), «Метод шести капелюхів» (Е. де Боно)
Прийоми	Аналіз ключових уривків роману; побудова карти символів; порівняння з архетипом Спасителя; створення буктрейлера або сторітелінгу; синтезування інтерпретацій у рефлексивному есе
Основні етапи заняття	I. Мотиваційний блок – постановка проблеми: «Чи може художній стиль бути філософією?» II. Теоретичне осмислення понять – ідіостиль, феєрія, притча, екзистенційний текст, образ космосу III. Аналітичний блок – читання й аналіз фрагментів роману («вогонь духу», сцена вигнання, фінал Корсара), вияв стилістичних домінант, алюзій, символів IV. Інтерпретаційний блок – міні-групова робота: зіставлення Корсара та архетипу Спасителя V. Творчо-рефлексивний блок – створення міні-буклету, буктрейлера, мапи символів або написання рефлексивного есе: «Мій діалог з Корсаром»
Форма роботи	Індивідуальна, парна, групова, фронтальна. Використання мультимедійних платформ (Canva, PowerPoint, Padlet)
Матеріали та ресурси	Текст роману «Зоряний Корсар», уривки з праць В. Вернадського, біблійні тексти, таблиці з роботи, мультимедійне обладнання, фрагменти рецензій,

	філософські цитати, інструкції до сторітелінгу
Очікувані результати	- Студенти розпізнають стилістичні маркери ідіостилю О. П. Бердника - Здійснюють міжжанровий та міждисциплінарний аналіз - Демонструють здатність до філософської інтерпретації тексту - Створюють авторські есе або візуальні проєкти, що виявляють рівень осмислення змісту твору